

Doorprik de bubbel

ONDERWIJS

Dalende inschrijvingen
Verpleegkunde

SOCIAAL

Universiteiten
miljoenen kwijt

NAVRAAG MET CHARLOTTE ADIGERY

'Goede pop is als
vree goeie limonade'

Spreek en ik zal gezond worden

In januari berichtte de KU Leuven dat ze twintig plaatsen gestegen was in de lijst van meest internationale universiteiten van de wereld in the World University Rankings, en daarmee een plaats in de top 50 oververt. Een bekroning van het verwelkomend en excellent karakter van onze universiteit, die er in een kleine universiteitsstad in een land waarvan velen de naam nog niet kennen toch in slaagt diverse internationale profielen aan te trekken.

De vele uitwisselingspartners ontvangen ook elk jaar enthousiast Belgische studenten, die via uitwisselingen door Erasmus, Erasmus+, bilaterale akkoorden, studiereizen, *summer schools*... mogen proeven van een andere cultuur.

Stellenbosch is een preferentiële partner, waarmee de KU Leuven nog steeds nieuwe samenwerkingen op poten zet. De universiteit ligt in de Westkaap van Zuid-Afrika en is vandaag niet alleen een van de beste, maar ook een van de witste universiteiten van Zuid-Afrika (p. 15). De *international office* van Stellenbosch doet veel om studenten andere inzichten te bieden en de transformatie naar een meer representatieve instroom loopt traag maar gestaag. Maar aan de universiteit blijven groepen vaak gescheiden en Zuid-Afrika is het meest ongelijke land ter wereld, met een blijvende economisch en sociaal verschil tussen geracialiseerde groepen.

Als studenten die terugkomen van een uitwisseling spreken van een 'traumatiserende' ervaring of een schuldbewustzijn als geprivilegieerde student (p. 12) ofwel oogkleppen opzetten, rijst de vraag of er niet een minimum aan begeleiding moet geboden worden. Door de specifieke situatie van Stellenbosch is het mogelijk om daar in een bubbel te vluchten van de ongelijke situatie in het land, maar op die manier sluit je de ogen voor de culturele ontmoeting die een uitwisseling kan zijn.

We vragen niet dat de KU Leuven op een bevoogdende manier het verschil tussen ons democratische land en het 'onveilige Zuiden' schetst. Maar in samenwerkingen met minder evidente partners is spreken geen overbodige luxe. Probeer studenten cultureel gevoelig te maken. Zo komen ze niet onwetend in een land terecht waar je als Europese uitwisselingsstudent tot een geprivilegieerde groep behoort en neokoloniale denkpatronen ongestoord kunt herbevestigen. Waak over een bewustzijn en bereidheid tot ontmoeting in motivatiebrieven.

Die tactiek kan breder getrokken worden. Ook in Praag of Madrid is een ervaring rijker wanneer je buiten de bubbel van feestende Erasmusstudenten breekt. Een inleiding in Culturele Interactie, samenwerkingen met gastuniversiteiten om *service learning* of immersieve ervaringen aan te bieden en een beter gestructureerde verzameling van ervaringen in de verschillende uitwisselingsuniversiteiten zijn maar enkele opties.

De blik openen is de verantwoordelijkheid van een student. Maar de universiteit heeft de mogelijkheid om haar studenten naar een werkelijk verrijkend cultureel bewustzijn te leiden. Grijp die mogelijkheid aan. Een ranking van inclusieve internationale universiteiten bestaat niet, maar de KU Leuven wil er vast deel van uitmaken.Ⓜ

Ana Van Liedekerke is hoofdredacteur. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

CARTOON VAN DE WEEK

door [Anne-Leen Declercq](#)

Decaansverkiezingen 2020	4	ONDERWIJS
De rol van beeld in de journalistiek	5	SPLINTER
Wat loopt er mis in de opleiding Verpleegkunde?	6	ONDERWIJS
Universiteiten tientallen miljoenen kwijt door corona	8	SOCIAAL
Mondelinge examens via Skype	10	SOCIAAL
De scheve machtsverhoudingen in Stellenbosch	12	DOSSIER
De witte geschiedenis van Stellenbosch	15	DOSSIER
'Natuurlijke groepsimmunitet duurt jaren'	17	ONDERZOEK
Hoe corona het klimaat ziek maakt	18	ONDERZOEK
Coronawandelingen in Leuven	20	BEELD
Truly international dankzij verhoogd inschrijvingsgeld	22	INTERNATIONAAL
De pastaman van L'Inizio	22	STUDENT
Studeren in coronatijden	24	STUDENT
Het gevaar van poëzievertalingen	26	CULTUUR
Charlotte Adigéry: 'Soms heb ik het gevoel dat er alleen nog maar brunchbars zijn in Gent'	32	NAVRAAG

Decaansverkiezingen 2020: wat staat er op het spel

In mei kiest de faculteit Ingenieurswetenschappen een nieuwe decaan, met twee kandidaten met uiteenlopende visies. Bij de faculteiten Rechtsgeleerdheid en Geneeskunde komt telkens één kandidaat op.

door [Tijds Keukeleire](#)

INGENIEURSWETENSCHAPPEN

Voor de opvolging van decaan Michiel Steyaert gooiden zowel huidig vicedecaan onderwijs Philip Dutré als professor Peter Van Puyvelde hun hoed in de ring. Op sommige vlakken hebben zij uiteenlopende visies.

Zo wil Van Puyvelde de ijkingstoets bindend maken: met een te laag punt mag je dan niet meer starten aan de opleiding. Voor die maatregel zou hij wel universitaire en Vlaamse goedkeuring nodig hebben – iets wat er niet meteen aankomt. De faculteit kan in principe wel grotere stappen zetten om studenten met een lage score af te raden te starten.

Dutr e kijkt eerder in de richting van meer remedi ering, of het zevende jaar (LINK) dat de Vlaamse regering voorstelt. Hij schrijft in zijn visietekst dat veelbelovende studenten door een andere studiekeuze in het secundair nu niet in staat zijn om goed voorbereid de burgerlijk ingenieursstudies aan te vatten.

Liever geen extra remedi ering

Wat vinden de studenten? Daphne Certyn, preses van faculteitsvereniging VTK wacht het livedebat af dat de kring 5 mei online organiseert. In het verleden heeft VTK zich wel minder voorstander getoond van zwaardere remedi eringstrategieen.

'Als je nu niet slaagt voor de ijkingstoets, moet je een  enstudiepuntvak extra opnemen. We zien eerstejaars nu al verdrinken in het werk', stelt Certyn. Voor het zevende jaar staat VTK op het eerste zicht ook niet te springen: er leeft schrik dat die al snel een vereiste wordt, ook voor studenten die al wel een goede achtergrond hebben.

RECHTSGELEERDHEID

Wouter Devroe is de enige kandidaat om Bernard Tilleman op te volgen. Hij geniet een relatief progressief imago vanwege zijn weblecturebeleid: hij zet ze online voor iedereen, maar stopt daarmee als de aula leeg zou lopen. 'Dat werkt heel goed', stelt Devroe. 'Er was een hoge opkomst dit jaar, iedereen is er gelukkig mee.'

  Frank Claikens

'Het gaat een uitdaging worden om de programmahervorming tot een goed einde te brengen'

[Wout Jacobs](#), facultair studentenvertegenwoordiger Geneeskunde

Is dit een aanpak die onder zijn decaanschap meer zal voorkomen? 'Ik ga nooit iets verplichten', aldus Devroe. 'De autonomie van de docent is belangrijk. Bovendien is eenheidsworst niet fijn: het is goed als er verschillende visies zijn. Ik heb respect voor alle profen die iets van activering doen, dat is allemaal even waardevol.'

Devroe verklaart zich bereid om het weblecturebeleid van zijn faculteit te herbekijken. 'Maar ik ga nooit mijn eigen visie opdringen aan de faculteit. Ik zou blij zijn als we over weblectures een

collectief gesprek aangaan – anders krijg je veel tegenkanting.'

48-uursopdrachten

In het mastervak van Devroe neemt activering onder andere de vorm aan van '48-uursopdrachten', waarbij studenten onverwacht in het semester een casus opgestuurd krijgen die ze binnen 48 uur moeten oplossen.

Dat is niet iets wat hij wil uitbreiden naar andere vakken: 'Ik hoop dat ons vak alleen blijft met

deze vorm.' Devroe wil docenten eerder activeren door good practices te verspreiden en docenten zin te geven: 'Dat gebeurde vorige jaren al en we zouden dat kunnen intensiveren. Zodra je collega's verplicht, heb je al verloren.'

Een ander thema aan de faculteiten zijn de studentencursussen. Devroe vindt het 'afgrijselijk' als men daar geld aan verdient. 'Via weblectures heb ik die de wind uit de zeilen willen nemen. Studentencursussen ga je niet vermijden, dat is een realiteit – ik denk niet dat je daar allemaal rechtszaken over moet starten.'

Charlotte Devriese, facultair studentenvertegenwoordiger, vindt dat Devroe een frisse kijk heeft op de dingen. Laat hij een nieuwe wind door de faculteit waaien? 'Ik ga geen dingen agressief en eenzijdig opleggen', stelt Devroe. 'Ik wil wel een aantal debatten durven aangaan, zoals over weblectures en activerend onderwijs.'

GENEESKUNDE

Bij de faculteit Geneeskunde is decaan Paul Herijgers kandidaat om zichzelf op te volgen. Een grote uitdaging voor de komende jaren is daar de verhoogde numerus fixus voor Geneeskunde en Tandheelkunde. Recent klopte de universiteit af op een plan van aanpak voor de verhoogde studentenaantallen.

Zo worden de zitplaatsen in bestaande aula's opgedreven en een nieuwe aula wordt vervroegd gerealiseerd. Tot die aula klaar is zullen studenten aan de faculteit ook op campus Arenberg les krijgen.

Er komt ook een nieuw vaardigheidscentrum geneeskunde, met inhuizing in 2023 en 2025. Het nieuwe vaardigheidscentrum tandheelkunde, sinds dit jaar in gebruik, was een maatje te groot gebouwd en zou de verhoogde aantallen aankunnen. Wat betreft personeel zullen een aantal profen met heel vliegende lesopdrachten gesteund worden door extra begeleiders.

Hervorming Geneeskunde

De hervorming van de opleiding Geneeskunde is net gestart en zal volgende termijn doorlopen. Het is de bedoeling om tegelijk te verdiepen  n te verbreden door meer specialistische keuzeruimte te bieden.

'Dat roept wat vragen op, want de specialisaties zijn normaal voor de vervolgoopleidingen', vindt Wout Jacobs, studentenvertegenwoordiger aan de faculteit. 'Anderzijds is het logisch dat alle artsen eenzelfde basis krijgen. De decaan staat heel open voor dialoog en we kunnen input geven, maar het gaat een uitdaging worden om dit tot een goed einde te brengen.'

Herijgers zelf is trots op de duidelijke structurering van de faculteit tijdens zijn vorige termijn. In zijn visietekst verwijst hij ook naar de verdere uitrol van virtual reality om bepaalde trainingen makkelijker aan te bieden en de focus op het aantrekken van studenten met diversiteitskenmerken. 

SPLINTER

Echte journalistiek

Op nieuwsredacties krijgt beeld vaak een bijrolletje toegeworpen. Een fout uitgangspunt vinden Anne-Leen en Oriane, die dan maar hun pen vastnamen.

door [Anne-Leen Declercq](#) en [Oriane Lecluyse](#)

'Oriane, waarom zou je nu portretten schieten? We kunnen die foto's toch gewoon van het internet halen?', aldus een VRT-medewerker. Een beetje kort door de bocht, denkt u, maar zo klinkt het wel vaker op een redactie. VRT of niet, Veto of wel,  en ding staat vast: beeld krijgt een bijrolletje toegeworpen. Alsof cartoonisten en fotografen geen  chte verslaggevers zijn. Nee, want  chte journalistiek, dat is schrijven.

Heel wat redacteurs komen vaak heel laat aangehold. 'Zou je nog snel deze cartoon willen regelen?' klinkt het, achteraf, nadat het artikel af is. Foto's en cartoons lopen de woorden achterna. Altijd te laat. Zo worden beeldmakers afgeschilderd als quasi-journalisten. Beelden? Dat zijn slechts last minute non-prestaties. Dat rijmt echter niet met de realiteit. Het valt misschien wel te vergelijken met seks. Een vluggertje is nooit echt voldoende.

Beeld en woord gaan hand in hand en vullen elkaar aan als narratieven. Net als woord zou beeld op zichzelf kunnen staan. Je zou evengoed een journalistieke krant zonder woorden kunnen uitbrengen. In een oogopslag zou je weten wat er gaande is in de actualiteit. Maar: met een handvol woorden kan je complexere zaken beschrijven. En wat onbeschrijfbaar is, vult beeld aan. Het is niet omdat beeld in deze situatie in functie van woord staat dat het minderwaardig zou zijn. Integendeel: die cartoon of die foto maakt een artikel af. D t is de meerwaarde.

Toch is daarvan pas sprake wanneer een beeldmaker wordt ingezet als schrijver. We spreken enkel over beeldende verslaggeving als de afbeelding zelf deel kan uitmaken van wat gezegd wordt. Op dat moment voegt het woorden toe. Dit

lijkt een vergeten feit. Te vaak worden beelden ingezet om ruimte op te vullen. Beeldmakers brengen geen woorden meer in hun beelden. Het is een beetje als een inhoudsloos artikel waarvan enkel de kop wordt gelezen. Het telt, omdat het plaats opvult. Zo hoeft het niet te zijn.

We ijveren simpelweg voor wat begrip en wat respect. Je kan niet op het laatste moment aan een beeldredacteur vragen dat illustratoren nieuwe tekeningen in elkaar flansen. Een tekening vraagt minstens evenveel geduld als een volledig artikel. Hetzelfde geldt voor foto's. 'Klik, hier is de juiste foto' – zo werkt het niet. Die momentopname is er, of ze is er niet. Net zoals een schrijver niet last minute de juiste woorden kan vinden, zo kunnen beeldmakers hun beelden niet zonder meer bij elkaar krabbelen.

Toch weten we ook wel dat dit niet enkel aan Veto ligt. Het betreft de mediawereld in het algemeen. Zelfs bij betalende kranten krijgt geen enkele journalist de nodige tijd voor zijn of haar artikel of beeld. Het nieuws komt en gaat met de dag. 24 uur, simpel als dat. Het is een spijtig fenomeen.

Als het globaal al niet lukt, laat dan maar staan dat we bij Veto overal en altijd begrip voor elkander kunnen cre en. Als vrijwilligers wordt je in de woelige wateren van de journalistiek gegooid. Het is een kwestie van het kopje boven water te houden tot de deadline komt en blij te zijn als alles toch min of meer afgewerkt raakt. Dan pas komt het afstellen op elkaar. We zijn er allemaal om elkaar aan te vullen, en in deze kleine journalistenwereld vragen we dus simpelweg een beetje meer begrip voor elkaar, vanuit alle kanten. 

De Splinter bevat een mening van de auteurs.

Verpleegkundestudenten: 'Wij betalen duizend euro om quasi-werknemer te zijn'

Vierdejaarsstudenten Verpleegkunde vallen vaak in voor ziekte, afwezigheid of personeelstekort. Ze lopen bijna een heel jaar stage: zonder de aangekondigde vergoeding, maar wel met inschrijvingsgeld.

door [Tijs Keukeleire](#)

Sinds de invoering van het vierde jaar Verpleegkunde in 2016 zijn de inschrijvingscijfers voor de opleiding met 20% gedaald. Volgens Vlaams Zorgambassadeur Lon Holtzer was de daling vooral te wijten aan minder volwassen studenten die er al een loopbaan op hebben zitten.

'Ik denk dat vier jaar in plaats van drie jaar een grotere drempel is voor hen', stelt Holtzer, al merkt ze wel verhoogde interesse sinds de coronacrisis. Ook jonge studenten worden door het vierde jaar beïnvloed, weet tweedejaarsstudent Silke De Baerdemaeker: 'Sommigen studeren niet graag en vinden drie jaar al veel. Ik heb het ook moeilijk met vier jaar.'

Zolang het vierde jaar betaald werd, was dat eigenlijk een win-win voor studenten

Betaald?

Oorspronkelijk zou dat vierde jaar betaald zijn. Dat werd gezegd op infodagen en stond ook zo in de informatiebrochures, zeggen studenten. De informatiebrochures zijn niet meer terug te vinden: uiteindelijk bleek er toch niet de financiering te zijn.

In het vierde jaar voelen studenten zich vaak al behandeld als een nieuwe medewerker op hun stageplaats. Student Marine Van Hauwe: 'Je wordt vaak al verwacht alles te kunnen. Je draait mee als een volwaardige medewerker.'

In een enquête van de Vlaamse Vereniging van Studenten zegt bovendien meer dan de helft van de ondervraagde verpleegkundestudenten dat ze op stage hebben moeten invallen wegens ziekte, afwezigheid of personeelstekort.

Thuis begint het werk pas

Wanneer de studenten thuiskomen van een voltijdse stage, begint het tweede deel van de dag.

Tussen de stage door maken ze hun bachelorpaper, op terugkomdagen of in aparte lesweken krijgen ze nog nieuwe theorie. Ze hebben reflecties, administratie en opzoekwerk dat achteraf wordt ondervraagd.

'Bij elke stage kom je nieuwe diagnoses en pathologieën tegen', zegt Silke. 'En die moet je opzoeken, met de juiste wetenschappelijke bronnen.' Omdat je de hele opleiding holt van stage naar les naar examens, lijdt het studentenleven daar ook onder.

Silke: 'Ik denk dat je ons kan vergelijken met werkstudenten in een opleiding met minder of geen stage. Uiteindelijk moeten wij ook werken en daarna nog schoolwerk doen voor de stage of de school zelf.' Door al het extra werk, hebben de studenten het soms nog zwaarder dan hun betaalde collega's. 'Al hebben zij wel het gezinsleven dat erbij komt kijken', stelt Marine.

Verdwenen vergoeding

Toen halverwege vorig academiejaar werd beslist om de stage toch niet te vergoeden, stelde zorgambassadeur Holtzer dat dit ook op vraag van de studenten was. Van de dertig studenten

die waren ondervraagd, waren er volgens Holtzer maar vier voorstander van de stage.

Toch ondertekenden duizenden studenten een petitie om betaald te worden, en in de enquête van de Vlaamse Vereniging van Studenten zegt driekwart van de ondervraagden dat ze een vergoeding in het vierde jaar noodzakelijk vinden. Dat doet vragen rijzen over het inspraakmoment, dat in studentenkringen wel vaker gecontesteerd wordt.

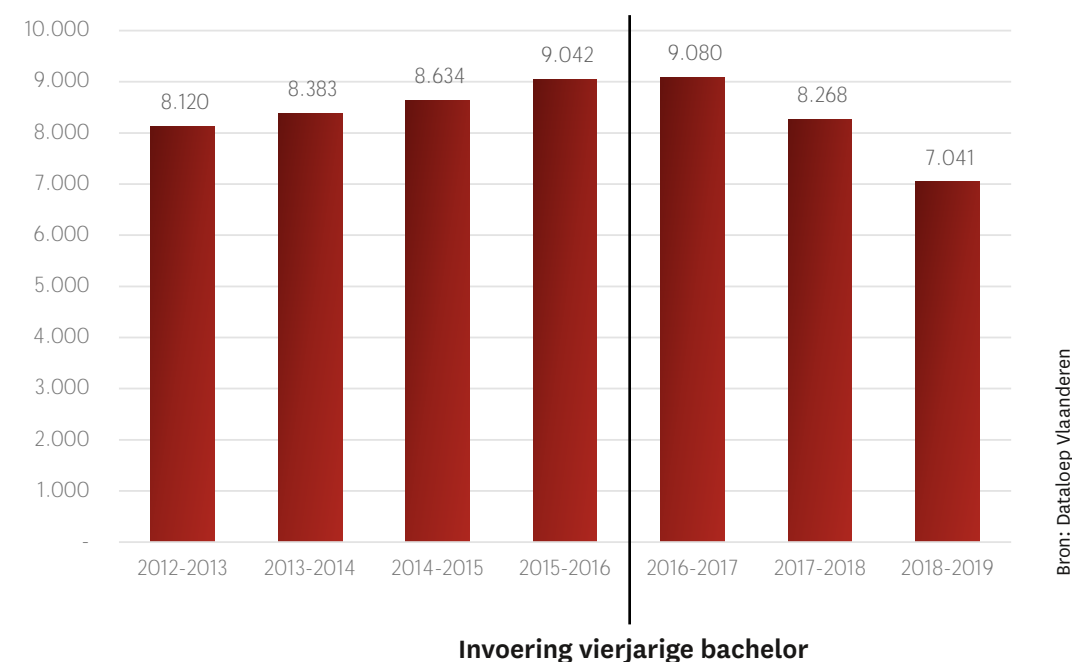
Liep daar iets mis? 'Dat denk ik niet', vindt Holtzer. 'Hoogstens dat de samenstelling ook derdejaars bevatte die zouden afstuderen. Wat bleef bovendien was dat de studenten liever betere begeleiding dan vergoeding kregen en dat er niet mocht worden geraakt aan het studentenstatuut.'

Geen studentenjob meer

Door de stagevergoeding zouden verpleegkundestudenten te veel uren hebben voor het statuut van jobstudent, was een van de argumenten. Maar als verpleegkundestagiair heb je daar toch weinig tijd voor: in je vierde jaar werk je weken aan een stuk volle dagen, met regelmatig ook weekends.

In de enquête van de Vlaamse Vereniging van

Inschrijvingscijfers professionele bachelor Verpleegkunde

Studenten werkt driekwart van de studenten naast zijn studies, en een groot deel van hen doet dat om zijn studies te bekostigen. Maar het meest zorgwekkend: het overgrote deel van de werkende studenten verwacht financiële moeilijkheden te hebben in het vierde jaar.

Holtzer zegt zelf altijd voorstander te zijn geweest van het betaalde vierde jaar. 'De hogescholen en het werkveld hebben een gigantische kans laten liggen om een vernieuwende versie neer te zetten van de opleiding', stelt ze.

De hogeschoolinstellingen stonden volgens Holtzer weigerachtig tegen het betalende vierde jaar omdat ze niet wilden dat hun studenten werknemers werden of dat de werkgevers te veel in de pap te brokken zouden hebben.

'Spijt dat we er ooit hebben over nagedacht'

Holtzer heeft zelfs spijt dat ze ooit over het betaalde vierde jaar hebben nagedacht. 'Nu gebruikt iedereen dat om de opleiding te problematiseren. Als we gewoon hadden gezegd dat het een vierjarige opleiding wordt, dan zou iedereen dat normaal hebben gevonden en dan was het misschien gewoon gepasseerd.'

Volgens Silke zitten er niet meer zoveel studenten mee in dat ze niet betaald worden. 'Maar wel dat we nog altijd zoveel inschrijvingsgeld moeten betalen. Geen vergoeding meer krijgen is sowieso een domper, maar het is nog onlogischer dat wij 1000 euro betalen om te gaan werken.'

Dat de student in het vierde jaar een werkkracht is, is *au fond* niet waar volgens Holtzer. Er zijn duizenden studenten die stage lopen zonder

'De stage is mentaal zwaar, want als je faalt heb je weinig kansen om in te halen'

[Marine Van Hauwe, student](#)

betaald te worden. 'Bovendien is het niet zo dat dat vierde jaar niets kost aan de hogescholen. Door alle nodige begeleiding is dat zelfs duurder dan een docent les te laten geven voor een vol auditorium.'

Onkostenvergoeding

Op dit moment is het geluk hebben met je stageplaats of je een onkostenvergoeding krijgt en of je aan het personeelstarief in de cafetaria mag eten. In het regeerakkoord kondigde de Vlaamse regering een onkostenvergoeding aan, betaald door de werkgever. 'We zijn in stilte iets aan het voorbereiden en we hopen dat het al zal zijn voor de studenten die dit jaar afstuderen', laat het kabinet van minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) weten.

Wat de mentale druk in het vierde jaar nog zwaarder maakt, zegt Marine, is dat wanneer je faalt op de stage je weinig kansen hebt om dat in te halen. 'Je hebt voor een deeltje de zomer, maar wanneer het dan niet lukt loop je een grote vertraging op.'

Dat is een gevolg van de keuze om van het vierde jaar een stagejaar te maken. Waar de instellingen wel meteen aan kunnen werken volgens

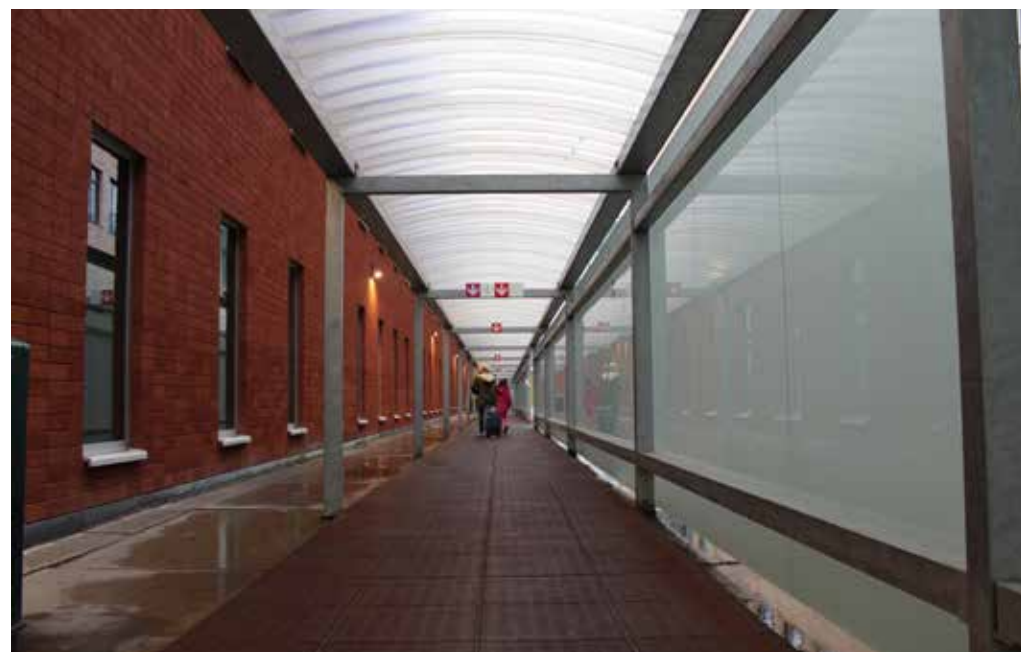
Marine, is een buffer tussen je stage en examens. Een veelgehoorde klacht is dat die soms heel snel op elkaar volgen, zonder goede recuperatie of voldoende studeertijd.

Geen spijt van vierde jaar

Waar Holtzer geen spijt van heeft, is de invoering van het vierde jaar op zich: 'We horen in het werkveld zelf dat er positief een verschil is tussen de studenten met vier jaar tegenover die met drie jaar. Dat maakt me ontzettend blij en fier.'

Het vierde jaar is ook niet helemaal uit vrije keuze ingevoerd: in de driejarige opleiding behaalden studenten nooit de door Europa vereiste 2300 uren stage. Om die stage-uren toch in de opleiding te krijgen, was een verlenging bijna noodzakelijk, zegt Holtzer: 'Anders hadden we nog maar achttien weken les kunnen geven over drie jaar.'

Het vierde jaar als quasi exclusief stagejaar invoeren in plaats van de uren meer te spreiden over de vier jaar was wel een eigen keuze. Zolang dat jaar betaald werd, was het vierde jaar eigenlijk een win-win voor studenten: een jaar meer ervaring én al loon krijgen. Het is maar de vraag wat nu overblijft van dat verhaal, vinden studenten.⊘

© Ellen D'hoore

Coronakater Vlaamse universiteiten: 'Tientallen miljoenen' kwijt

Een economische terugval voor de KU Leuven op korte termijn kan een surplus vormen op lange termijn. Toch zal de crisis de vijf Vlaamse universiteiten tientallen miljoenen kosten. KU Leuven, quo vadis?

door [Daan Delespaul en Oriane Lecluyse](#)

Hoewel de KU Leuven zich begin maart al realiseerde dat de meerkost 'aanzienlijk zal zijn', is het voor exacte becijferingen nog wachten tot juni. Binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) schat men wel dat de kostprijs voor de vijf Vlaamse universiteiten 'snel op een bedrag van meerdere tientallen miljoenen voor alle vijf de universiteiten tezamen komt', aldus secretaris-generaal Koen Verlaeckt.

Want hoewel de universiteiten anderhalve maand geleden dan wel de deuren sloten, bleven de onderwijsactiviteiten doorlopen via afstandsonderwijs. KU Leuven-rector Luc Sels merkte al in het prille begin van de crisis dat 'de overgang naar digitaal gepaard ging met een enorme meerkost'. Zo moest de universiteit op korte termijn een enorme schaalvergroting doorvoeren voor onder meer licenties en servercapaciteit.

Die schokken kunnen de universiteiten in principe ook opvangen met de lopende financiering vanuit de Vlaamse Overheid. 'Er is sowieso geen impact op de huidige overheidsfinanciering van

'Er zal op korte termijn een terugval optreden, maar op langere termijn verwacht ik eerder winst dan verlies'

Jonas De Raeve, VOKA

de universiteiten. De overheid garandeert die financiering', meent Verlaeckt.

'Miljoenen extra kosten'

Een ander verhaal geldt voor de tweede, vooral voor de KU Leuven belangrijke financieringsstroom, afkomstig van de onderzoekspijler. Dit gaat om onderzoek dat veelal gefinancierd wordt naar haar uitkomst, door zowel de overheid als de

private sector. Niet-essentiële projecten die door het virus werden stilgelegd liepen vertraging en dus extra kosten op. Daarbij stokte nog eens de vraag vanuit de private sector door de economi-

sche neerslag. 'Een van de moeilijkste beslissingen in ons geval was de shutdown van het onderzoek', verklaarde Sels aan het begin van de crisis. 'Niet-essentieel onderzoek waarvoor we echt infrastructuur nodig hebben, hebben we stilgelegd. Dat is voor ons een erg belangrijke financieringsbron.'

Heel wat universiteiten pompten daarbovenop nog eens heel wat geld in sociale initiatieven om

studenten tijdens de crisis te ondersteunen. Een zware kostenpost, erkent Verlaeckt: 'Voor studentenvoorzieningen bijvoorbeeld zijn sowieso meer uitgaven te verwachten omdat meer studenten gebruik maken van de sociale maatregelen die de universiteiten hebben uitgewerkt voor de studenten. Anderzijds zijn er ook mindere inkomsten in dat luik, mede omdat de studentenrestaurants gesloten zijn. De miljoenen extra kosten situeren zich voornamelijk hier en bij het wetenschappelijk onderzoek.'

Opportunities

Ondanks de rode cijfers lijkt het te vroeg om het hoger onderwijs bij voorbaat ten dode op te schrijven. VOKA-onderwijsadviseur Jonas De Raeve gelooft zelfs dat de crisis in het voordeel van de universiteiten kan spelen: 'Er zal op korte termijn inderdaad een terugval optreden, maar op langere termijn verwacht ik eerder winst dan verlies.' De Raeve wijst bijvoorbeeld naar opportuniteiten rond levenslang leren. 'Door corona wordt er meer en meer aandacht besteed aan digitaal onderwijs. Ik denk dat er financieel wel mogelijkheden zijn om daar een *business case* voor universiteiten van te maken.'

'Een eventuele terugval van internationale studenten zou weinig of geen invloed hebben op de financiën van de universiteit'

Peter Lievens, vicerector Internationaal Beleid

Ook de kosten op lange termijn zouden volgens De Raeve minimaal zijn: 'Ik verwacht bijvoorbeeld niet meteen een daling in het aantal ingeschreven studenten. Meer zelfs, er zullen steeds meer hogeschoolde nodig zijn. Ook voor de universitaire onderzoeken zijn er weinig risico's. Er kan een dip komen omdat de bedrijven, waarmee men contracten afsluit, een algemene economische dip ervaren. Maar dan nog zal de vraag naar onderzoek niet onder druk komen te staan. Integendeel: een heropleving is niet uitgesloten.' Zo maakte de overheid onlangs nog 2,5 miljoen euro vrij voor onderzoek naar het coronavirus.

Begroting is begroting

Bovendien wint het Vlaamse hoger onderwijs ook internationaal aan bekendheid. Zo neemt het aantal studenten al enkele jaren in een rechte lijn toe. Toch sluipt ook hier een onzekerheidsfactor in: een terugval in het aantal internationale studenten kan altijd onverwacht opduiken.

Zo verklaart vicerector Internationalisering Peter Lievens dat 'de onzekerheid rond interna-

tionale mobiliteit momenteel groot is. Een reisverbod of nieuwe heropflakkingen van de epidemie zijn nooit uitgesloten.' Maar mochten de bovenstaande problemen zich voordoen, zou de KU Leuven mogelijk voor een latere instroom opteren of virtuele lessen starten voor een tijdelijke periode.

Internationale universiteiten halen een groot deel van hun inkomsten uit internationalisering, maar dat is in Vlaanderen niet het geval volgens Lievens: 'In de situatie van de KU Leuven, hebben we het geluk dat indien er een terugval zou zijn van internationale studenten, het weinig of geen invloed zou hebben op de financiën van de universiteit.' Bij de KU Leuven zijn enerzijds de inschrijvingsgelden allesbehalve torenhoog en anderzijds wordt het merendeel van de financiën gefinancierd door de overheid. Coronacrisis of niet, wat in de begroting van januari stond blijft daarmee hetzelfde.☺

De zonnebloem-economie

door [Vincent Cuypers](#)

Opleidingen in economie en ondernemerschap zouden, zo lijkt me, moeten beginnen met een basiscursus tuinieren. Nu de lente weer in volle zwang is, heb ik, vooruitdenkend met het oog op de zomer, één en ander ingezaaid. Want zoals de Fransen zeggen: *'qui sème peu, récolte peu.'* De dagen daarop overviel me het typische ongeduld dat zaaiers kenmerkt: je hoopt s' anderendaags meteen metershoge zonnebloemen aan te treffen in je potjes, maar de teleurstelling is onvermijdelijk – wat je zelf zaait groeit trager. Dat wist Shakespeare al: *'Small herbs have grace, great weeds do grow apace.'*

Dat ongeduld is wat tuinlieden en investeerders beide kenmerkt, en waar beide moeten leren mee omgaan. Meestal is het pas nadat je het hebt opgegeven – *'Wat voor waardeloze zaden hebben ze me nu verkocht!'* – maar je de kweekbakjes toch nog even laat staan – *'Je weet nooit wat er nog uit de bus valt'* – dat de zaak begint te kiemen. Geen zaliger gevoel dan, enkele maanden later, wanneer je vol trots de vrucht van je geduld kunt aanschouwen. Dat je de kweekbakjes bijna op de composthoop had gegooid, blijft daarbij buiten beschouwing.

De enige vereiste voor succes in de tuin is dat je diep van binnen in de zaak blijft geloven. En dat is ook waar een gezonde economie op draait. Een goed tuinier gooit bij tegenslag niet meteen zijn plantgoed weg 'om de boontjes dan maar door pakweg sla te vervangen'. Met enige zorg en volharding komt het vaak wel goed. Dat maakt het zo wraakroepend te zien hoe beleggers steeds bij het eerste ontij meteen met de ratten het zinkende schip verlaten. Je geeft planten niet alleen water als de zaken goed gaan. Een beetje orkest blijft spelen, ook als het stormt.

Enige vogels in mijn tuin hadden die wijze lessen in ieder geval niet begrepen. Na enige tijd bleek immers een deel van de zaden spoorloos verdwenen te zijn. Hadden ze gewacht tot augustus, dan konden ze hele zonnebloemen leegeten. Nu hebben ze hun eigen ruiten ingegooid voor één stom zaadje. *De natuur is niet meer wat ze is geweest.*☺

Korting residentiehuur verlengd

Omdat studenten niet langer in Leuven kunnen verblijven, voerde de KU Leuven een korting van 50% in op de huurprijs van haar eigen residenties. Door het aanzienlijke gewicht van die maatregel op de universiteitsbegroting wordt het verdere verloop van die korting maand per maand vanuit de universiteit geëvalueerd.

Recto Sels besloot inmiddels de korting ook voor de volgende huurperiode, tot juni, te verlengen. Nochtans zou het studenten volgens de voorschriften van de Nationale Veiligheidsraad wel gewoon vrijstaan naar hun kot terug te keren.

© Frank Claikens

Mondelinge examens op afstand verplicht via Skype, onvrede en bezorgdheid bij personeel

De KU Leuven zal haar mondelinge examens op afstand via Skype for Business afnemen en niet via andere media zoals Zoom. Nochtans is Skype volgens experts 'gewoon te instabiel'.

door [Daan Delespaul en Nele Thyvelen](#)

In een mail aan haar personeel licht de KU Leuven haar keuze voor Skype for Business als medium voor mondelinge examens op afstand toe: 'De organisatie van online examens moet maximaal fraudebestendig zijn en de gebruikte technologie voldoende betrouwbaar. Voor Skype for Business zijn alle licenties geregeld. Ze draait volledig op onze servers en wordt door de KU Leuven zelf beheerd.'

'Ik ben toch bezorgd of Skype voldoende stabiel is voor iets als een mondeling examen'

[Bart Preneel](#), cryptograaf KU Leuven

In eenzelfde beweging wordt het steeds populairdere, maar omwille van privacyredenen omstreden Zoom uitgesloten van gebruik: 'Er worden ernstige hack incidenten met Zoom gemeld, ook aan universiteiten. Het gebruik van Zoom voor online examens staan we daarom niet toe,' aldus rector Luc Sels.

Opvallend is ook dat deze verplichting enkel geldt voor de examinering en zich niet uitstrekt tot het lesgebeuren. 'Voor ons is Skype for Business de enige centraal ondersteunde tool voor lessen, maar wij kunnen niemand verbieden om gebruik te maken van andere tools, als men daar de neiging toe voelt,' verklaart Piet Desmet, vicerector aan de KU Leuven. Wel benadrukt hij dat de docent er moet op toezien dat er geen ri-

sico's zijn met betrekking tot vertrouwelijkheid en privacy.

'Altijd wel iemand zonder beeld of geluid'

De verplichting om met Skype te werken valt alvast niet in goede aarde bij een deel van het personeel. De videocalling-app van Microsoft vertoont ernstige gebruikersproblemen en zou te instabiel zijn om examens mee af te leggen. 'Ik heb net een meeting gehad via Skype for Business met drie collega's. Altijd was er wel iemand zonder beeld of

geluid. We denken erover de faculteit of de rector aan te spreken om toch eens naar andere media zoals Teams te kijken,' getuigt een docent aan de faculteit Letteren.

Die problemen situeren zich vooral bij studenten die niet met een Windows-systeem werken. De Mac-versie van Skype for Business zou regelmatig crashen en voor Linux is er niet eens een versie beschikbaar. Meerdere studenten zouden als geklaagd hebben over vertraagde audio en video waardoor gesprekken minder vlot verlopen. Skype wordt bovendien niet langer door Microsoft ondersteund; zij proberen daarmee gebruikers naar het nieuwere Microsoft Teams te verwijzen.

Professor Bart Preneel, cryptograaf aan de KU Leuven herkent deze problemen: 'Skype for Busi-

ness werkt vrij goed binnen organisaties, maar in mijn ervaring loopt het tussen organisaties wel eens mis. Ik ben toch bezorgd of het voldoende stabiel is voor iets als een mondeling examen. Stel je hebt een examen en je vliegt er plots uit? Dat is toch wel een groot probleem, geloof ik.'

Basisinfrastructuur

Volgens Desmet is de KU Leuven nochtans niet over één nacht ijs gegaan bij haar keuze voor Skype. Zo beschikte de KU Leuven beschikte reeds voor Corona over de benodigde infrastructuur voor deze toepassing: licenties, servercapaciteit, logging enzovoort. Desmet laat weten dat de overstap naar MS Teams inderdaad gepland staat, maar gezien Skype en Teams gekoppeld zijn aan onze mails en onze agenda 'vraagt die overstap om een nauwkeurige en behoedzame aanpak. De Coronacrisis nestelt zich nu een beetje tussen dat proces.'

Desmet meent bovendien dat veel van de instabiliteitsproblemen niet aan de stabiliteit van de applicatie zelf te wijten zijn. De stabiliteit van de servers en de applicatie die daarop draait is weliswaar belangrijk, maar de internetconnectie, de locale wifi en de instellingen van de eigen laptop zijn minstens even belangrijk. 'Alles afwentelen op de applicatie en de server is een beetje makkelijk', aldus Piet Desmet. 'Beeld dat stukt, heeft bijvoorbeeld vaak te maken met de snelheid van de wifi. Als twee huisgenoten Skypen, iemand tegelijk op Netflix zit en nog iemand naar een weblecture kijkt dan ontstaan er gegarandeerd lokale problemen.'

Zooming

Uit de interne mail vanuit de KU Leuven valt vooral het uitdrukkelijke verbod om voor exa-

© Pixabay

mens met Zoom te werken op. Een keuze die omwille van privacyredenen werd genomen, aldus Desmet: 'Zoom heeft eerder al geleid tot problemen aan de UGent en ook in Leiden heeft men het verboden. Intussen zijn er alsmat meer instellingen en overheden die analoge standpunten innemen'.

'Ik hou volgende maand een conferentie rond cyberveiligheid via Zoom'

[Bart Preneel](#), cryptograaf KU Leuven

Cryptograaf Bart Preneel ziet er nochtans wel veel voordelen in les te geven met de omstreden app: 'Op dit moment is er nu eenmaal geen enkel ander product waarmee je op vergelijkbare manier honderden tot duizenden mensen kan bereiken. Qua gebruiksvriendelijkheid is het ook een veel beter programma dan dat van de concurrentie zoals Hangouts en Skype for Business.'

De privacyproblemen van Zoom zijn volgens

Preneel reeds voor het grootste deel verholpen. Op Zoomsessies kon je tot voor kort vrij makkelijk inbreken door een url te raden, maar: 'Ze hebben dat wel opgelost doordat er nu een paswoord is en dat de host mensen één voor één moet toelaten. Het grootste probleem van "Zoombombing" is voor een groot deel al opgelost.' Er blijven wel nog een aantal beveiligingsproblemen; Preneels advies is daarom om Zoom te gebruiken in een browser.

Veel van de kritiek op Zoom komt volgens Preneel van de concurrentie die de kinderziekten sterk in de verf zet. 'Zelf houden we volgende maand zelfs een conferentie rond cyberveiligheid via Zoom', aldus Preneel. 'De keuze voor Skype vanuit de KU Leuven kadert allicht eerder in het feit dat de universiteit vrij sterk steunt op Microsoft oplossingen.'

Laptops on demand

De hamvraag blijft echter vooral hoe een examinering op afstand überhaupt kan doorgaan via videoconferenties. Internet dat niet werkt of een kapotte webcam zijn maar enkele problemen die een vlotte examinering kunnen tegenwerken. De KU Leuven werkt zelf alvast aan een noodlijn die technische problemen moet kunnen verhelpen. Voor studenten die niet over de nodige infrastruc-

tuur beschikken, zou de universiteit ad hoc oplossingen voorzien, maar bijvoorbeeld een 'express delivery van laptops' zal moeilijk zijn.

'Beeld dat stukt heeft ook vaak te maken met de snelheid van de internetverbinding'

[Piet Desmet](#), vicerector KU Leuven

Geen van die oplossingen is perfect, erkent ook Desmet, maar de omstandigheden dwingen de universiteit tot flexibiliteit: 'Natuurlijk zal deze nieuwe situatie de nodige flexibiliteit vergen, zowel van studenten als de staf. In deze tijden zijn we nu eenmaal aangewezen op oplossingen die niet noodzakelijk optimaal zijn voor het leerproces. In andere omstandigheden zou ik er nooit aan denken om educatieve technologie zo intens in te zetten voor examens zoals we het nu misschien gaan moeten doen.'

KU Leuven en Stellenbosch: 'Breng de scheve machtsverhoudingen ten minste ter sprake'

KU Leuven werkt nauw samen met het Zuid-Afrikaanse Stellenbosch. De gesegregeerde realiteit vraagt een minimum aan sensibilisering voor uitwisselingsstudenten en -professoren. Dat ontbreekt.

door [Emiel Roothoof](#)t, [Ana Van Liedekerke](#) en [Pieter Jespers](#)

60 procent witte studenten, ten opzichte van 8 procent in het land als geheel. De Zuid-Afrikaanse universiteit van Stellenbosch, in de Westkaap van Zuid-Afrika, is een voormalige Afrikaneruniversiteit, waar het idee van apartheid ontwikkeld werd. Nog steeds trekt de witte bovenklasse uit het land er aan het langste eind (p. 15)

'Van zwarte studenten die deelnamen hoorden we dat ze van hun proffen niet mogen spreken over de ongelijkheid die nog steeds bestaat in Stellenbosch'

[Deelnemers Honours program Think Tank](#)

KU Leuven en Stellenbosch: preferential partners

De samenwerking van KU Leuven en Stellenbosch gaat ver terug. Bernard Tilleman, decaan Rechtsgeleerdheid aan de KU Leuven, spreekt van relaties tussen de rechtsfaculteiten van dertig jaar. Sarah Van der Westhuizen, manager van het Global Engagement Centre in Stellenbosch, vertelt: 'KU Leuven was de eerste instelling die een "*preferential partner*" werd, omwille van historische redenen: een sterke onderzoekssamenwerking en een al bestaand studentenuitwisselingsprogramma.'

In 2019 ontving Stellenbosch 49 studenten van de KU Leuven, voor uitwisselingen, een *summer school* en het *honours program* Think Tank. De economische ongelijkheid en blijvende segregatie

kwamen voor sommigen van hen als een klap in het gezicht.

Cultuurshock

Nele*, uitwisselingsstudent, spreekt van een dubbele ervaring. Enerzijds geniet je als uitwisselingsstudent van het mooie weer en landschap en het spotgoedkope eten. Anderzijds speelde schuld: 'De reden waarom jij het daar zo goed hebt en alles zo goedkoop is, is omdat daar halve slavernij bestaat. Als je een veel te goedkope Uber neemt om heel goedkoop zes glazen te gaan drin-

blogs moet geloven, is Zuid-Afrika Disneyland.' Ook deelnemers aan het *honours program* Think Tank ervaren dat zo: 'Een paar mensen hebben een meer open blik, maar bij een groot deel van de groep komt die andere ervaring gewoon niet binnen.'

Zowel de shock als de blindheid zijn voor Jan Van Maele, professor Interculturele Interactie, problematisch: 'Hoe reageer je zonder te vluchten van van de verschillen? Want vluchten kan een feest zijn, maar als het puntje bij paaltje komt ben je gevlucht voor de confrontatie.'

Als je de confrontatie wel aangaat, is begeleiding belangrijk: 'Je komt in zo'n omgeving met een cognitief denk- en gevoelskader. Dan gebeurt het al te vaak dat je niet alleen interpretaties maar ook evaluaties maakt van wat je rond je ziet. Terwijl je vaak niet genoeg hebt gekeken en geluisterd.'

Als je probeert verder te gaan dan kennis van de geschiedenis en het land, en studenten ook bewust maakt van veronderstellingen en hen in dialoog laat treden, kom je sneller terug met de openheid van geest waarvoor veel studenten op uitwisseling vertrekken. 'Nu gebeurt het dat studenten nog meer in stereotypen denken dan voor ze vertrokken.'

Vooronderstellingen

De studenten een kaart voorleggen kan al een blik openen: 'Als je hen geografisch de plekken doet vinden waarvan ze zien dat ze daar nog nooit zijn geweest, dan krijg je dat bewustzijn van een bubbel ook in fysieke zin.' Of vraag de studenten welke stemmen ze hebben gehoord: 'Met hoeveel niet-blanken heb ik al een echt gesprek gehad? Met hoeveel mensen van een andere generatie?'

Duw het andere niet te snel in een kader dat met jouw kaders niets te maken heeft, zegt Van Maele: 'Hier bestaan er ook vormen van ruimtelijke se-

© Ana Van Liedekerke

gregatie. Ik woon in Gent in een erg witte wijk. Als ik een kwartier fiets, kom ik in een voornamelijk gekleurde wijk. Je ziet het andere als iets dat helemaal afgescheiden is van onze leefwereld, terwijl het meer op een schaal zit.'

Ronan, Zuid-Afrikaanse student in Stellenbosch, beklemtoont dat het ook meer is dan een zwart-witverhaal: 'Als je geschiedenis onderwijst, is het belangrijk dat je ook een onderscheid maakt tussen de Zulu-cultuur, het Nederlandse standpunt, de geschiedenis van de Maleisische slaven, etc.'

Elitair programma

Die kadering gebeurt nu te weinig. Integendeel, vinden enkele deelnemers aan het *honours program* Think Tank. Ze brachten een week door in Stellenbosch, als onderdeel van een interdisciplinair en bilateraal project waarbij ze een jaar nadenken over een vraagstelling, met vijftien studenten van Leuven en vijftien van Stellenbosch. Een deelnemer noemde de week 'in zekere zin traumatiserend'. Er was geen voorbereiding. 'Het probleem lijkt me dat er vanuit de KU Leuven toetaal geen kadering is.'

Zwarte studenten die deelnamen vertelden hen over de situatie 'maar dan hoorden we dat ze

'Je kan niet gewoon met studenten naar een township gaan en zeggen: hier zijn we, kijk maar rond'

[Sarah Van der Westhuizen](#), manager Global Engagement Centre Stellenbosch

van hun proffen niet mogen spreken over de ongelijkheid die nog steeds bestaat in Stellenbosch. Hetzelfde met zwarte chauffeurs die ons voor twee euro vervoerden: ze gaven toe dat ze onderbetaald worden, maar vroegen ons dat niet verder te vertellen.'

Het programma zelf ervoeren de studenten als elitair: 'In plaats van in het studentenrestaurant te eten, ga je eten tussen de wijnvelden, in restaurants waarvan de studenten zelf zeggen dat die niet te betalen zijn. Proffen in Leuven sliepen in het Pentahotel (*4-sterrenhotel op het Alfons Smet-splein, red.*). Dat versterkt het idee van hiërarchie.'

'De ongelijkheid tussen de studenten van Zuid-Afrika is groot. Er werd gevraagd een ca-

deautje mee te brengen: dan neemt iemand thee mee en een andere een vreselijk dure fles gin. Het weerspiegelt het probleem.'

Uitbreiding samenwerkingen in Afrika

Peter Lievens, vicerector Internationalisering, noemt Think Tank nochtans 'een groot succes'. Hij beschrijft het oorspronkelijk concept als 'het samenbrengen van een groep van excellente studenten uit het Noorden en een uit het Zuiden, Afrika en Europa, om wetenschappelijke problemen te benaderen vanuit een confrontatie van culturen'.

Nu zou men het wel willen uitbreiden, 'liefst met grotere groepen, misschien ook met parallelle groepen en zeker met andere partners erbij betrokken: universiteiten in Makele of Addis Abeba, in Ethiopië of in Congo of andere partners.'

Maar problemen met de samenwerking in Zuid-Afrika ziet Lievens niet: 'Het is een van de traditionele Afrikaanse universiteiten, maar zij zijn al een aantal jaar lang na het opheffen van de apartheid een traject begonnen om veel breder toegankelijk te worden.' Begeleiding bij uitwisseling is altijd belangrijk: 'Het kan zijn dat er studenten zijn die dat niet goed geïnformeerd zijn, maar de geschiedenis van de universiteit van Stel-

Boven, de faculteit Theologie van Stellenbosch University, beneden, de township Kayamandi, drie kilometer verder © Wikipedia Commons

lenbosch is toch gekend.'

Besef in samenwerking

Bij Rechtsgeleerdheid keurden ze dit jaar een nieuw akkoord met Stellenbosch goed; een *consecutive degree*, waarbij studenten in het loop van hun masterstudies tegelijkertijd een diploma van Stellenbosch en Leuven en een *joint LLM (master rechten, red.)*, met een semester focus op EU-recht en de andere helft op Afrikaans recht. Decaan Bernard Tillemans is zich wel bewust van de problematiek: 'De situatie in Stellenbosch heeft wel een tijdje het akkoord vertraagd. Je zit daar in een bubbel. Daar is openlijk over gediscussieerd.

Je ziet dat er vooruitgang is, maar de situatie is precair. Het is te hopen dat de transformatie naar meer integratie zich harmonisch kan doorzetten.' Precies om het democratisch te houden, zetten de faculteiten een beurssysteem op poten en kijken ze ook uit naar huisvesting.

Professor Van Gorp, die bij journalistiek de samenwerking coördineerde, zette die stop: 'Vanuit journalistiek merkten we dat die opleiding zelf daar zeer goed, maar ook elitair is. Dat is voor een heel klein, select groepje studenten: een twintigtal in de master. Voornamelijk witte studenten van rijkere afkomst. Het leek ook alsof ze daar dachten "in onze exclusieve opleiding zit een stu-

dent van KU Leuven waar we eigenlijk niet veel tijd aan willen besteden, dus we droppen die wel in een vak waarin er eigenlijk alleen maar begeleiding is voor een aantal papers." Dat is geen uitwisseling hé.'

In Stellenbosch is wel veel aan het bewegen, vertelt van der Westhuizen: 'Je kan niet gewoon met studenten naar een township gaan en zeggen: hier zijn we, kijk maar rond. Dat zou grenzen aan voyeurisme. We proberen meer contextualisatie te geven, maar dat is een lopend proces. Er is zeker nog meer dat we kunnen doen.'

'Probeer een wereld te openen en niet gewoon een campus'

Jan Van Maele, professor Interculturele Interactie

Joe Warren en Angelo Jephtha, die er verantwoordelijk zijn voor de buitenschoolse activiteiten, treden haar daarin bij: 'In de laatste jaren hebben we gemerkt dat veel van onze toeristische activiteiten niet genoeg ingebed waren in kritische reflectie.'

Nood aan kadering vanuit KU Leuven

Van Maele denkt dat KU Leuven wel openstaat voor een echte interculturele ervaring. 'Maar ik denk dat men veel te vaak denkt dat dit vanzelf loopt en men die begeleiding ziet als een *nice to have*.' Bij Campus Groep T wordt het vak interculturele communicatie geschrapt als deel van de programmahervorming. IEREST, een programma dat Van Maele mee stuurde om de begeleiding van uitwisselingen te faciliteren, werd bijvoorbeeld in Bologna wel geïntegreerd, maar resulteerde in Leuven slechts in één vak aan de Faculteit Letteren, bovendien voornamelijk voor inkomende studenten.

Volgens Van Maele heb je als universiteit een verantwoordelijkheid tegenover elke student: 'Probeer een wereld te openen en niet gewoon een campus.' Margot, uitwisselingsstudent, gaat akkoord: 'Brenge de scheve machtsverhoudingen ten minste ter sprake. Spreek erover in de lezingen waar ze de bestemmingen voorstellen, let op een gevoeligheid in motivatiebrieven die studenten indienen en organiseer een verplichte lezing.'

Van Maele spreekt ook van een noodzakelijke samenwerking met de gastuniversiteit: 'Het is belangrijk dat studenten worden voorbereid vooraleer ze gaan, daar begeleid worden en ook na hun terugkeer begeleid worden en juiste conclusies trekken.' Daar is wel werk voor nodig, zegt Van Maele: 'Iemand moet dat opnemen, ik ben beschikbaar (*lacht*). We kunnen daarin groeien en toonaangevend zijn.'³

*Nele is een gefingeerde naam³

artikel > De KU Leuven-partner heeft het nog steeds moeilijk met haar verleden

De witte geschiedenis van Stellenbosch University

In 's werelds meest ongelijke land probeert Stellenbosch University het juk van apartheid van zich af te gooien.

door Emiel Roothoof

Toen in 1948 de National Party aan de macht kwam in Zuid-Afrika, stond het land ingrijpend te veranderen. Met de inwerkingtreding van de Population Registration Act en de Group Areas Act in 1950 tuimelde het ontwikkelingsland in een donkere periode, die later bekend zou worden als de "apartheid".

De vier grootste etniciteiten – wit, kleurling, Bantu, indiaans – werden van elkaar gescheiden en gedwongen zich te settelen in gesegegerde wijken. Tussen 1964 en 1970 moesten honderdduizenden kleurlingen hun woonst verlaten, om te trekken naar één van de voor hen ingerichte townships, doolhoven van slecht gebouwde huisjes waar hygiëne en stromend water een zeldzaamheid zijn.

Stellenbosch

In Stellenbosch, op 50 km van Kaapstad, woonden de meeste kleurlingen in de wijk Die Vlakte. Maar ook zij werden manu militari naar hun townships verscheept. Naast Cloeteville en Idasvallei, is Kayamandi het beruchtste. Met een bevolkingsdichtheid van 16.000 per km² is de buitenwijk een broeihaard voor infectieziekten, waaronder aids. De Zuid-Afrikaanse president Cyril Ramaphosa heeft ook al zijn zorgen geuit in verband met het coronavirus.

Die Vlakte werd destijds een witte wijk. Stellenbosch University kreeg er grond toegewezen om haar campus uit te breiden. Nu bevindt onder andere het gebouw van Arts & Humanities zich er nog. Buiten het verzet van één professor, ging de universiteit mee in de herbestemmingsplannen.

Stellenbosch University heeft niet alleen gebouwd op grond van kleurlingen, maar heeft tot 1977 ook geen enkele zwarte student toegelaten. In 2016 was nog 61,3% van de studenten wit, terwijl maar 7,8% van de totale Zuid-Afrikaanse bevolking wit is.

Hoewel er wel degelijk verbetering is op vlak van studenten, blijft het lage aantal zwarte professoren een acuut probleem. De universiteit is één van de meest prestigieuze instituten van het land, waarnaar veel geld vanuit de National Research Foundation stroomt.

Erfenis

Eline Kamanga heeft met haar masterthesis de blijvende impact van de apartheid in kaart gebracht. Ze sprak met meerdere zwarte studenten aan de universiteit over racisme, discriminatie en

In de aula worden soms discussies in het Afrikaans gehouden, terwijl de officiële instructietaal Engels is, zodat Engelstalige zwarte studenten niet mee kunnen volgen.

Het lage aantal zwarte professoren blijft een acuut probleem

ongelijkheid. Mannelijke studenten beweerden meermaals voor crimineel aanzien te worden. Verder meenden ze dat witte studenten vaak niet in dezelfde rij als hen willen zitten en dat ze niet in alle openbare gebouwen welkom zijn. Vasti Roodt, professor filosofie aan de universiteit, gaf toe dat er op sommige campussen onder studenten een cultuur heerst 'van weerzinwekkende tradities'.

Dat laatste was het onderwerp van een heus taaldebat, aangevuurd door de studentengroep Open Stellenbosch. In 2015 hielden ze een reeks van protesten op de universiteit, wat leidde tot een voorkomen aan het Parliament's Portfolio Committee on Higher Education. Toenmalig vicekanselier en huidig rector Wim de Villiers gaf ginds toe 'dat die problemen opgelost moesten worden'.³

Eén van de koloniale huizen in het centrum © Ana Van Liedekerke

Duurzame landbouw vraagt duurzame landschapsbouw

Het debat over duurzame landbouw is vervallen in een dovemans-gesprek, waarbij iedereen maar zijn ding doet. Terwijl een collectieve aanpak de enige uitweg is, beargumenteert Vincent Cuypers.

door [Vincent Cuypers](#)

Een gloednieuw artikel in het vakblad *Nature Sustainability* kwam tot een erg interessante conclusie: als we ervoor zorgen dat landbouwopbrengsten wereldwijd hun potentiële maximum bereiken, en landbouwland optimaal in het landschap wordt ingepast, kunnen we met de helft minder landbouwland aan de huidige vraag voldoen. Dat wijst op een belangrijk element dat in het debat over duurzame landbouw wel eens vergeten wordt: efficiënte productie is een belangrijke hefboom om de natuur te vrijwaren. Uiteraard zijn de grootste winsten te boeken in het Zuiden – met name in Afrika blijft landbouwland door een gebrek aan meststoffen en andere technologieën sterk onderbenut, maar ook voor ons blijft het een belangrijke les.

Dat wordt duidelijk in het debat tussen wat 'land sharing' en 'land sparing' wordt genoemd. *Land sharing* wijst op wat meestal onder duurzame landbouw wordt verstaan: het verzoenen van natuur en landbouw door milieuvriendelijker te gaan produceren, bijvoorbeeld met biologische teelttechnieken. Land sharing leidt echter onvermijdelijk tot opbrengstverlies – minder bemesting, minder pesticiden, braakland enzovoort maken dat je op hetzelfde land minder kunt produceren, en dus ook meer land nodig hebt om aan de vraag te kunnen voldoen. Dat is wat de andere strategie, *land sparing*, wilt vermijden. In plaats van natuur en landbouw op hetzelfde land te wil-

len verzoenen, is de filosofie om net zo intensief mogelijk te produceren, zodat zoveel mogelijk land voor echte natuur kan worden gevrijwaard.

Welk scenario het beste is, is daarbij geen theoretische of ideologische kwestie: dat moet empirisch worden vastgesteld. Heel wat studies wijzen daarbij in de richting van land sparing, simpelweg omdat heel wat soorten zelfs met laag-intensieve landbouw niet om kunnen gaan. Ik maak mijn masterproef over het onderwerp, en daaruit blijkt min of meer hetzelfde: in biologische landbouw heb je wel wat meer biodiversiteit, maar echt zeldzame en bedreigde soorten vind je er evenmin.

Duurzame landbouw kan alleen voortkomen uit een holistische en gecoördineerde aanpak

Nu zijn er twee grote problemen met radicale land sparing. Het eerste is dat bepaalde gewassen sterk afhankelijk van zogenaamde ecosystemediensten, diensten die door de natuur geleverd worden, en waarvoor er dus natuur moet zijn. Ap-pelbomen moeten bestoven worden door insecten, en in een scenario van al te intensieve teelt

kan dat onder druk komen te staan. Daarnaast hebben minder intensieve landbouwlandschappen een grote culturele waarde. Ze zijn doorgaans mooier, en staan de mensen beter toe voeling te krijgen met het landbouwgebeuren.

Sommige auteurs pleiten daarom voor een drie-trapsmodel, waarbij er zowel intensief landbouwland is voor het leeuwendeel van de voedselproductie, en een deel laag-intensief land voor de productie van ecosysteemafhankelijke gewassen, landschapsdiensten en ook de conservatie van een aantal typische landbouwsoorten. Belangrijk is in ieder geval, zo benadrukt ook het voornoemde artikel, dat de gespaarde natuurlanden gericht worden aangelegd in functie van zeldzame en bedreigde soorten, bijvoorbeeld in zogenaamde hotspots van biodiversiteit.

Dat alles toont dat duurzame landbouw alleen kan voortkomen uit een holistische en gecoördineerde aanpak. Het heeft weinig zin om biologisch te produceren midden in een woestijn van intensieve landbouw. Biodiversiteit en natuurbehoud hangen nu eenmaal af van factoren op landschapsniveau. Een collectieve aanpak die iedereen betreft, is de enige manier om op dat niveau iets te veranderen. ☺

Vincent Cuypers is student Wijsbegeerte en Sustainable Development aan de KU Leuven. De klimaatcolumn bevat een mening van de auteur.

'Natuurlijke groepsimmunitet kweken zal nog jaren duren'

Pierre Van Damme voert onderzoek naar de verspreiding van corona. Groepsimmunitet is geen oplossing voor de nabije toekomst, zelfs met strikte maatregelen.

door [Oriane Lecluyse](#)

Onder leiding van Pierre Van Damme, epidemioloog en hoogleraar vaccinologie, wordt aan de Universiteit Antwerpen (UA) onderzoek gevoerd naar het procentuele aantal mensen dat al antistoffen gemaakt heeft tegen het coronavirus. Laatste resultaat: 3% aan groepsimmunitet in België. Maar die 3% is een afname van de eerste week in april, voor de lockdown. 'Wat we deze week aan stalen hebben, is volledig onder invloed van de maatregelen. Het zou best kunnen dat we louter van 3 naar 5 procent gestegen zijn', verklaart Van Damme.

Meer dan 10% wordt moeilijk

'Als we de groepsimmunitet geleidelijk laten groeien met de huidige maatregelen, is het een kwestie van jaren wachten', stelt Van Damme. Op basis van het reproductiecijfer van het coronavirus schatten experts dat 50 à 70% groepsimmunitet nodig is om te zorgen voor een uitdoving van de epidemie. Maar dit percentage zou op natuurlijke wijze niet haalbaar zijn in de nabije toekomst.

Van Damme maakt de vergelijking met Zweden en Oostenrijk: 'In Zweden komen ze aan een groepsimmunitet van 10% aangezien ze minder strenge maatregelen hebben toegepast. In Oostenrijk daarentegen, waar twee weken voor ons al strikte maatregelen genomen zijn, zitten ze aan een immunitet van 1%. Alles blijft dus hangen onder de 10%, ongeacht of je strikte maatregelen invoert of niet. Ver weg dus van onze benodigde 60%.'

Toekomstige evolutie

Doorgaans evolueren virussen naar minder ziekmakende varianten. 'Vanuit het standpunt van het virus is het beter dat de gastheer overleeft. Als de gastheer sterft, dan sterft het virus ook omdat die het virus niet meer

© Benno Debals

kan verspreiden.' Omwille van de gelijkaardige symptomen wordt het coronavirus vaak vergeleken met de griep. Maar uit virologisch onderzoek blijkt dat COVID-19 een lagere mutatiefrequentie heeft dan de griep, goed nieuws dus.

Dit betekent volgens Van Damme dat we 'gedurende de komende drie à vier jaar deze variant van het coronavirus zullen zien circuleren. Nadien duikt er een nieuw virus op met eenzelfde risico op ziektelast. Terwijl we voor de griep jaarlijks onze vaccins moeten aanpassen, zou dat voor dit coronavirus om de drie jaar mogelijk voldoende zijn.'

Hoewel een lockdown van de oudere bevolking een optie is, is het volgens Van Damme een sociale mogelijkheid: '65-plussers geven aan dat ze willen buiten komen, omdat ze nog actief zijn en in goede gezondheid verkeren. Anders zou je die hele bevolkingslaag binnen moeten houden tot er een vaccin op de markt komt.'

Bovendien is een lockdown van ouderen geen ideale oplossing voor iedereen; ook onder de 65 jaar zijn er kwetsbare mensen. 'Het is een stukje altruïsme en solidariteit om niet één leeftijds-

groep op te geven om de rest van de maatschappij te doen draaien. Zeker als er ook andere kwetsbare mensen in die maatschappij rondlopen.'

Tweede golf: quasi zeker

'Ik zou zeggen dat het bijna een zekerheid is dat die tweede golf eraan komt.' Een epidemie wordt gedreven door de vatbaren en niet door de zieken. 'Aangezien de groepsimmunitet traag groeit en het vaccin pas volgend jaar klaar zou zijn, zitten we met een proportioneel heel vatbare populatie.' licht Van Damme toe. Vanaf de heropening van grenzen en het opnieuw invoeren van goederen, kan het virus mee geïmporteerd worden.

Zo moeten we volgens Van Damme voorzichtig de maatregelen afbouwen om een zware tweede golf te vermijden. De epidemie moet behapbaar blijven voor de huisartsen, spoeddiensten en intensieve zorg. 'Ik denk dat we tot het eind van het jaar zullen moeten leren leven met de gewoonte van een minimale afstand van anderhalve meter. Dat is de beste manier om de tweede golf onder controle te houden of met veel geluk te vermijden.' Van 'blijf in je kot', naar 'blijf op afstand'. ☺

Hoe corona ook het klimaat ziek zal maken

Hoewel de huidige lockdown zorgt voor schonere lucht, is het voor experts duidelijk dat dit effect maar tijdelijk is. De vrees is groot voor negatieve ecologische effecten op lange termijn.

door [Anne Desreaveaux](#)

Volgens sommigen is de coronacrisis op het goede moment gekomen om ons te helpen om een einde aan de klimaatcrisis te brengen. Op papier ziet het er inderdaad ook mooi uit. Door de verlaagde industrie en minder auto's op de baan daalt de hoeveelheid fijn stof in de lucht. Ook voor onze gezondheid is dat goed nieuws: experts vermoeden dat de verhoogde luchtkwaliteit in China zo'n 50.000 levens kan redden. Alleen is het volgens hen duidelijk dat deze positieve effecten maar van korte duur zullen zijn.

Economische heropstart

Eenmaal de economie weer op gang komt, is de kans groot dat onze luchtvervuiling zelfs nog groter zal zijn dan voordien. Dat is een scenario dat economen ook vaststellen, bijvoorbeeld na een financiële crisis. Zo vermoedt Jan Brusselaers, milieu-econoom bij de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), dat de economische activiteit na de crisis heel sterk zal toenemen, wat ertoe kan leiden dat de uitstoot van broeikasgassen de vorige records nog gaat verbreken.

Meer nog: volgens Brusselaers kan deze crisis het klimaat negatief beïnvloeden, deels omdat het de transitie naar een meer duurzame economie in de weg staat. 'De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat de duurzaamheidsbeweging haar momentum is kwijtgespeeld.'

De laatste tijd was er een grotere interesse in de overgang naar een meer klimaatneutrale economie, wat van zowel gezinnen als bedrijven een inspanning zou vragen. Nu iedereen zich al moet inzetten om de coronacrisis te bestrijden, zal de interesse om hierna nog eens de klimaatcrisis aan te pakken nog maar klein zijn.

'De aanpak van de coronacrisis valt natuurlijk totaal niet te vergelijken met het aanpakken van de klimaatcrisis', voegt Brusselaers daaraan toe. De klimaatcrisis aanpakken gaat gepaard met grote economische investeringen en het creëren van nieuwe kansen. Volgens Brusselaers bestaat het gevaar erin dat mensen zullen denken dat ze de maatregelen die we nu moeten volgen nog

eens zullen moeten doorstaan om het klimaat te redden. Wie zit daarop te wachten?

De afvalberg

Hoewel een groot deel van de economie verplicht was de pauzeknop in te drukken, duidt Brusselaers op het feit dat er enkele sectoren zijn die nu kunnen groeien ten koste van anderen. De plasticsector is een voorbeeld: 'Door de lage brandstofprijzen is de productie van nieuwe plastics nu bijzonder goedkoop in vergelijking

'De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat de duurzaamheidsbeweging haar momentum is kwijtgespeeld'

[Jan Brusselaers](#), milieu-econoom VITO

met gerecycleerd plastic. Daarnaast probeert de plasticsector ook het 'imago' te kweken dat plastic verpakkingen kunnen helpen in de strijd tegen corona, omdat die hygiënischer zijn.' Bij dat laatste heeft Brusselaers zijn bedenkingen, want het virus overleeft minder lang op karton dan op plastic.

Karl Vrancken, onderzoeksleider duurzame materialen bij de VITO, wijst erop dat ook een deel van de sorteersector plat ligt omdat de vraag naar gerecycleerd plastic enorm gedaald is sinds de niet-essentiële sectoren niet meer draaien. 'Er is op dit moment een soort ophoping van materiaal op de markt dat in de afvalfase vast zit.' Recyclagebedrijven zitten dus met een dubbel competitief nadeel: enerzijds door de lage olieprijs, anderzijds het niet-functioneren van een deel van de bedrijven waaraan ze leveren.

Verder ligt de berg van het medische afval – denk aan handschoenen of mondkapjes – hoger dan normaal, en wordt dat op de koop toe niet gerecycleerd. 'Medisch afval heeft een volledig eigen circuit', verklaart Vrancken. 'Alles wat mogelijk gecontamineerd is, moet zo goed en snel mogelijk verwerkt worden.' Daardoor kan medisch afval enkel verbrand worden, want recycling zou de verspreiding van het virus kunnen bespoedigen.

Belangrijk is dat ook Europa een grote rol speelt in de overgang naar een duurzamere economie, en zij staat momenteel enorm onder druk. Dit baart Brusselaers zorgen: 'Het is maar de vraag hoeveel autoriteit Europa nog zal hebben om na de crisis heel dat duurzaamheidsverhaal op de agenda te houden. ☺

© Eva Maassen

KU LEUVEN

FACULTEIT LETTEREN

Verder studeren?

Keuze uit meer dan 40 bachelor-, master-, manama- en postgraduaatsopleidingen

AL EEN DIPLOMA?

Dan kun je misschien **vrijstellingen** krijgen om sneller een (ander) bachelordiploma te behalen.

Een aantal opleidingen van de Faculteit Letteren biedt interessante **verkorte trajecten** aan voor wie reeds een vooropleiding in het hoger onderwijs volgde.

VERKORTE BACHELORTRAJECTEN

- arabistiek en islamkunde
- archeologie
- Chinese studies
- geschiedenis
- Japanse studies
- kunstwetenschappen
- musicologie
- taal- en letterkunde

MASTEROPLEIDINGEN MET BREDE INSTROOM

- arabistiek en islamkunde
- bedrijfscommunicatie
- culturele studies
- Digital Humanities
- Europese studies
- meertalige communicatie (Antwerpen of Brussel)
- westerse literatuur

ONTDEK AL ONZE OPLEIDINGEN

www.arts.kuleuven.be/studeren

BEZOEK ONS OP DE VERDERSTUDEERBEURS

22 februari 2020, Universiteitshal

www.verderstudeerbeurs.be

Coronawandelingen in Leuven

door Oriane Lecluyse

Truly international aan faculteiten dankzij verhoogd inschrijvingsgeld

Verhoogd inschrijvingsgeld dat faculteiten sinds 2014 kunnen vragen van internationals is nodig om internationale studenten kwaliteit aan te bieden en als buffer bij een terugval in de inschrijvingen.

door [Pieter Jespers](#)

In januari 2019 stuurde de KU Leuven een omzendbrief naar de faculteiten om zich te beraden over een uniform inschrijvingsgeld voor studenten van buiten de Europese Economische ruimte (EER). Van dat uniforme bedrag zou dan een deelje naar de centrale diensten gaan.

De faculteiten – vooral zij die de duurder tarieven in geen enkele van hun opleidingen hadden ingevoerd – tekenden protest aan en de centralisering werd grotendeels afgevoerd. De faculteiten investeren het geld dus nog steeds zelf, dicht bij de internationale student, zo zeggen de meeste decanen.

'Als werkgever mag je geen boetes uitdelen aan personeel'

[Christoph Malliet](#), *bibliothecaris bibliotheek Rechtsgeleerdheid*

Bij Sociale Wetenschappen werden de extra middelen gebruikt om personeel aan te werven voor de programma's die het verhoogde tarief vragen. 'De middelen worden ingezet op opleidingsniveau, net om ze dicht bij de studenten te laten renderen', aldus decaan Steven Eggermont.

Voor de Master International Politics werd zo een 60% doctor-assistent aangeworven, voor de begeleiding van masterproefonderzoek en de organisatie van gemeenschapsvormende activiteiten. En ook voor de nieuwe master Digital Media & Society werd preventief een 100% medewerker aangetrokken. Die moet de opleiding uitwerken; dat wil zeggen de administratie, marketing en communicatie tegenover internationale studenten, maar ook hun integratie in de opleiding,

Leuven en Vlaanderen (onder ander in het 'studylab').

'Pas twee jaar geleden hebben wij verhoogde studiegelden ingevoerd', zegt decaan Bio-ingenieurswetenschappen Jos Van Orshoven. 'De opbrengsten zijn nog niet doorgestort omdat daar een zekere vertraging op zit zoals met veel financieringsmechanismen, zodat we die natuurlijk nog niet ingezet hebben. Maar er zijn wel degelijk plannen.'

Het principe dat de faculteit daarbij hanteert, luidt: 'De opleiding die de gelden genereert moet ook de opleiding zijn die er de baten van plukt.' Van Orshoven: 'Er is wel een correctie; een solidariteitsmechanisme tussen de betrokken opleidingen. Het ene jaar heeft de ene opleiding meer niet-EER-inschrijvingen dan de andere en omgekeerd. Ook tussen de jaren is er variatie. Volgend jaar verwachten we bijvoorbeeld dat er een pak minder internationale studenten zullen zijn en op die manier kan je dat een beetje bufferen.'

Vicedecaan internationalisering bij Geneeskunde Chris Verslype springt hem bij. 'Als de opleiding geld opbrengt, dan wordt dat voor die opleiding bestemd. Wij gaan dat niet in een grote pot gooien.' De master Biomedical sciences is de enige verhoogde opleiding (*naast manna's, red.*). Het geld is vooral bestemd voor personeelsinzet.

'Dit jaar zagen we een stijging naar veertien inschrijvingen, stel dat we door de crisis volgend jaar ineens minder studenten hebben, dan kunnen we geen personeel ontslaan. Alles gaat goed zolang je in stijgende lijn zit. Maar het moment dat je een dip hebt – en we gaan nu ook zien wat er gaat gebeuren – moeten we wel voorbereid zijn.' Ook hier dient het geld dus als buffer.

Bijsturen

De Masters Bio-informatics en Cellular and Genetic Engineering zijn volgens Van Orshoven

masteropleidingen waarvoor veel interesse bestaat van niet-EER-studenten, maar ze hebben een variabel vooropleidingsniveau.

'We weten uit ervaring dat we studenten met die variabele vooropleiding van heel dichtbij moeten begeleiden in dat eerste semester, dat wij deels als bijsluursemester zien.' De faculteit overweegt met het geld een extra aanwerving met de begeleiding van die bijsluring in dat eerste semester als voornaamste rol.

Een gelijkaardige besteding zien we bij Letteren. Er werd een deeltijdse onderwijssteuner aangenomen om enerzijds de nieuwe Master of History te coördineren en anderzijds om de studenten met verschillende vooropleiding beter te begeleiden.

'Dat geldt zeker voor interdisciplinaire internationale opleidingen als de Master European Studies – die wij samen met de faculteit Sociale Wetenschappen inrichten', zegt Letterendecaan Jo Tollebeek. Men heeft speciaal daarvoor een extra doctor-assistent aangeworven, die onder andere een deel van de masterproeven begeleidt.

Internationaal karakter en begeleiding

Facultair heeft Letteren vooral geïnvesteerd in de uitbouw van haar International Office, dat nu twee stafmedewerkers en drie operationele medewerkers telt. 'Zij werken niet alleen voor de studenten van de internationale opleidingen, maar ook voor de Erasmusstudenten die aan onze faculteit verblijven, en voor onze eigen studenten die als Erasmusstudent naar het buitenland vertrekken', zegt Tollebeek.

Rechtsgeleerdheid heeft het laatste anderhalf jaar ook vooral de dienst internationalisering versterkt met twee extra personen voor de begeleiding. 'Dat is op facultair niveau een grote investering', zegt vicedecaan Internationalisering Michele Panzavolta, 'nodig om de kwaliteit van de diensten te verbeteren, vooral voor de niet-Europese internationals die meer

en intensievere begeleiding nodig hebben.'

Voor het programma Agro and Ecosystem Engineering (ACE) gaan studenten gedurende een of twee weken op terreincursus in de tropen (Kenia/Ethiopië) of in de gematigde streken (Frankrijk). De intentie om een deel van de middelen uit de verhoogde inschrijvingsgelden hiervoor te gebruiken, vindt Van Orshoven te verantwoorden omdat 'terreincursussen bijdragen aan het internationale karakter en relevantie van die opleiding, weliswaar niet uitsluitend ten bate van de internationals, maar van alle studenten.'

Aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (HIW) gebruikt men het geld voor onthaal en begeleiding, zoals de Startersweek en taalvakken (academisch Engels). 'We gebruiken het geld ook

'Verhoogd inschrijvingsgeld laat ons toe om meer beurzen te erkennen aan financieel tekortschietende studenten'

[Michelle Panzavolta](#), *vicedecaan Internationalisering Rechtsgeleerdheid*

voor een deel van de financiering van een nieuwe voltijdse positie ter ondersteuning en begeleiding van internationale studenten in het Studylab', zegt decaan Gerd Van Riel. Ook een deel van de nieuwe vakken in het vernieuwde internationale bachelorprogramma wordt op die manier gefinancierd, geeft hij aan.

Rem op de groei

Bij Architectuur was de verhoging vooral uit noodzaak, door een plotse verhoging in het aantal inschrijvingen. 'Die moesten we een klein beetje af kunnen remmen', aldus decaan Dag Boutsen. De stijging heeft volgens hem te maken met drie zaken. Ten eerste is de faculteit pas sinds een aantal jaren echt lid van de KU Leuven. 'Nu genieten we waarschijnlijk van die internationale uitstraling.'

Ten tweede is het volgens Boutsen nog altijd veel goedkoper dan in vele buitenlandse hoogwaardere universiteiten en 'ten derde zijn wij gerant bij de beste twintig ontwerpfaculteiten van Europa.'

'Elk contingent van vijftien studenten betekent bij ons een extra studio', aldus Boutsen. Het is volgens hem zaak om de groei in relatie tot het aanbod te laten staan, zowel qua infrastructuur als qua begeleiding.

'Onze infrastructuur laat die toevloed dus niet meer toe. Die internationale studenten hebben bovendien problemen met het feit dat de ondersteuning qua bijvoorbeeld werkplaatsen, fablabs

et cetera niet helemaal voldoen aan de verwachtingen die horen bij een gerenommeerde, grote universiteit als de KU Leuven.'

Beurzen en waivers

'Tegelijkertijd zou het verhoogde inschrijvingsgeld ons ook kunnen toelaten om meer beurzen te erkennen aan studenten die over onvoldoende financiële middelen beschikken', zegt Panzavolta.

Ook aan het HIW heeft men een uitgebreid beleid van waivers (*vrijstelling van verhoogde studiegelden, red.*) voor studenten uit het globale zuiden. Het beurzenprogramma wordt dan weer 'gefinancierd door giften op een speciaal daarvoor opgericht fonds ter ondersteuning van studenten die het financieel niet breed hebben, ook uit de "rijkere landen"', zegt Van Riel.

Voor alle studenten

Bij de faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen heeft men een andere visie. Zij investeren in hun faculteitsbrede diensten, die alle opleidingen ondersteunen, en niet zozeer in begeleiding die een individuele opleiding flankiert.

Het gaat om Corporate, dat instaat voor onder meer stages en career services, met uiteraard specifieke noden voor internationale studenten; Onderwijs & Studenten; MarCom, ter ondersteuning voor onder meer de communicatie met betrekking tot de internationale programma's en internationale studenten, en tot slot de eigen FEB International Office.

'Daarnaast zijn er inderdaad ook bijkomende ZAP-aanwervingen', zegt decaan Wilfried Lemahieu. 'Al die personen leveren echter diensten voor zowel Belgische als internationale studenten, dus de specifieke investeringen voor (louter) internationale studenten vallen echt niet te isoleren.'

Het FEB-standpunt is volgens de decaan dan ook 'steeds geweest dat de verhoogde studiegelden de kwaliteit van onze opleidingen ten goede moeten komen en de diensten aan onze studenten, maar dat idealiter de opleiding als geheel hiervan profiteert en dus ook de Belgische studenten.'

De faculteit Ingenieurswetenschappen wens te niet op ons verzoek in te gaan. De faculteiten Wetenschappen en Industriële Ingenieurswetenschappen hebben we niet kunnen bereiken. ☺

Coronacrisis isoleert internationale studenten

Het zijn mentaal zware dagen voor studenten. In het bijzonder kunnen internationale studenten het erg moeilijk hebben, nu ze geïsoleerd zijn van familie en een aantal van hun vrienden.

door [Pieter Jespers](#)

Leuvense organisaties verbonden aan de universiteit steken hun handen uit de mouwen om de internationals te bereiken. Twee vaststellingen: er wordt bijzonder creatief naar activiteiten gezocht, en we horen toch wat positieve signalen over het bereik van die innovatieve initiatieven.

Ongedwongen durven praten

Bij Pangaea, de community voor en door internationale studenten, rekt men op het vaste team van jobstudenten en vrijwilligers. 'Eens we weet hadden van de maatregelen, zijn we onmiddellijk samengekomen', zegt David Espinel van Pangaea. 'We hebben dan eerst ingezet op Facebook, maar zagen dat er nogal wat mensen waren zonder een account. Daarna zijn we een blog gestart.'

Op die blog kunnen alle mensen hun ervaring delen, maar wordt er ook doorverwezen naar activiteiten, zoals online schaaksessies, en wordt informatie verspreid over mentaal welzijn. Zo wil Pangaea het isolement doorbreken.

Bij MindMates benadrukt men vooral het ongedwongen karakter: 'We hebben een aantal chatrooms op Discord opgericht waar iedereen terecht kan', zegt Bram Deschamps van MindMates, onderdeel van het Studentengezondheidscentrum (SGC). 'Voorlopig worden die vooral gebruikt door mensen van onze dienst zelf, al hebben we ze al wat breder bekend gemaakt. Maar té breed is ook niet goed als je mensen openlijk wil laten praten over hun problemen.'

Deschamps voegt toe dat MindMates natuurlijk de taboes wil doorbreken en het belangrijk vindt om de openheid rond mentale gezondheid te blijven genereren. Ook de mensen die zich gestigmatiseerd voelen, bijvoorbeeld mensen met een Aziatische achtergrond, kunnen terecht bij de vertrouwenspersoon van het Studentengezondheidscentrum.

'In het begin waren we voor elke activiteit met vier à vijf mensen,' zegt Espinel, 'maar elke week zijn er daar twee à drie bijgekomen. Belangrijker

is dat we willen dat de internationale – maar ook Vlaamse – studenten weten dat wij er voor hen zijn. Via de activiteiten kunnen ze bij ons terecht als ze zich vervelen, maar ook in hun slechte momenten kunnen ze ons aanspreken.'

Buddy worden kan nog steeds

Ook Pangaea's Discordgroep steeg intussen tot zo'n 140 actieve personen. Je kan altijd toegang vragen. Hun buddyprogramma gaat voorlopig ook door, maar enkelen van de buddies keerden intussen wel huiswaarts. Wie buddy wil worden of een buddy zoekt, kan dus nog steeds bij hen terecht.

Traditioneel staat MindMates in voor deze buddywerking (ongeveer veertig koppels) voor Vlaamse studenten, maar ook zij hebben ongeveer voor een vierde internationale studenten aan een buddy gekoppeld, zegt Bram Deschamps.

'Vaak is het voor de buddy ook niet gemakkelijk. We proberen daarom ook wekelijks te checken hoe het bij hen gaat. In het begin werden zij – een tendens bij alle studenten eigenlijk – erg overrompeld door de veelheid aan communicatie. Ik denk ook dat het goed is en duidelijk voor studenten dat het onmiddellijk voor het hele jaar gold en onze buddies zich daarop ook konden instellen.'

de internationale studenten. De Universitaire Parochie (UP) heeft zo een Engelstalige afdeling (EUP). 'Zij hebben een Facebookgroep waar iedereen zich uiteraard bij kan aansluiten en daar delen ze de links naar de misvieringen', zegt Katrien Dewaersegger van de UP. 'Zowat dagelijks worden er vieringen opgenomen en die worden gedeeld via YouTube en Facebook. Via een WhatsAppgroep houden ze contact.'

De coördinator van de EUP probeert de mensen ook te contacteren en een gesprek te hebben, zegt Dewaersegger ons. 'En er is een vast nummer speciaal voor de internationale studenten waarop zij kunnen bellen. De respons is niet gigantisch, maar ze is er wel. Vaak zitten ze alleen of afgezonderd en hebben ze het nodig om hun hart eens bij ons te kunnen luchten.'

De UP houdt ook contact met de residenties waar zij hun leden hebben. De mensen van de studentenwerking nemen dat contact op zich. 'Met die studenten die daar op kot zitten kunnen we meer actief bezig zijn. Er zitten ook wel wat internationals daar', aldus Dewaersegger.

Bij de International Muslim Student Association Leuven (IMSAL) kan je ook terecht voor tal van gebedsdiensten die op Facebook worden uitge-

'Voor elke mens waarvan we iets afweten, zijn er wellicht nog een paar anderen waar we niets van weten'

[Katrien Dewaersegger, Universitaire Parochie](#)

Experimenteren

'De coronacrisis is eigenlijk ideaal om wat te experimenteren. Maar we hopen dat er zo ook nieuwe pistes worden behandeld die dan later eventueel kunnen blijven. Ook als alle mensen volledig fysiek aanwezig kunnen zijn.'

MindMates organiseerde ook Start2Sleep, vorige jaren in lokalen, nu via Zoom. Een van de twee sessies was gericht op internationals: 'Er was wel een grote opkomst. Ik denk dat de twee sessies samen toch zeventig, tachtig man hebben gelokt. Wij vonden dat ook een goede starter, omdat alles begint bij slaap en dat is heel belangrijk om mentaal tot rust te kunnen komen.'

MindMates roept internationale studenten – en natuurlijk ook de Vlaamse – op om niet te twijfelen als ze met vragen zitten over mentale gezondheid. MindMates helpt je met je vragen via een FAQ of een telefoontje met een medewerker of verwijst je door naar een psycholoog indien nodig.

Religieuze houvast

Ook religie kan deze dagen houvast bieden aan

zonden. In die groep werd bovendien informatie over maatregelen gepost en verduidelikten godsdienstige leden stukken uit de Koran op speciale dagen ten tijde van de Ramadan (*die op 24 april begon, red.*). De persoon die Veto te woord ging staan, viel jammerlijk net ziek toen we hem zouden spreken.

'Ik merk soms dat er mensen zijn waar ik nog nooit van gehoord heb en die toch een kaarsje branden of een mailtje sturen', zegt Dewaersegger. 'Het is op afstand wel zeer moeilijk om te weten of er nieuwe mensen zijn die we bereiken. Af en toe merk je wel eens dat er inderdaad mensen zijn die toch positief reageren. Voor elke mens waarvan we iets afweten, zijn er wellicht nog wel een paar anderen waar we niets van weten.'

Het hoeft echter niet allemaal langs de UP te komen. 'Onze grootste zorg is hoe we mensen kunnen verbinden, dus delen we ook wel heel graag initiatieven van andere organisaties om die te kunnen ondersteunen', besluit Dewaersegger.☺

'Ik maak alles vers voor jou klaar en dat proef je ook'

Salvatore Cascella baat al vijftien jaar meeneemzaak L'inizio uit in de Parijsstraat. Tijdens de coronalock-down mist hij de praatjes met zijn klanten.

door **Mathilde Dams**

Wat is uw lievelingsgerecht op de kaart van uw restaurant?

Salvatore Cascella: 'ik kan niet kiezen. Dat is alsof je zou moeten kiezen tussen je kindjes. Veel klanten vragen het mij, maar ik heb geen lieveling. Elk gerecht op de kaart vind ik lekker. In andere restaurants is het vaak de smaak van de klanten die de kaart bepaalt, maar bij mij is het mijn smaak.'

'Klanten vinden soms dat de pesto te lauw is, maar pesto moet lauw zijn. Een pesto is een raus sausje, dat niet gekookt mag worden, dan wordt die bitter en zuur, zwart van kleur. dat trekt op niets.'

'Klanten vragen me soms ook wat ik hen aanraad, maar dan antwoord ik dat iedereen zijn eigen smaak heeft. it ervaring weet ik dat ze vaak

za margherita die daar is uitgevonden.'

Hoe bent u vervolgens in Leuven terechtgekomen?

'Toen ik negentien jaar oud was ging ik op vakantie in Griekenland. Daar leerde ik mijn vrouw kennen, een Belgische die op vakantie was. Mijn vakantie is dus wat uit de hand gelopen. Omdat liefde per telefoon niet kan blijven bestaan, ben ik in België terechtgekomen op mijn negentiende. Ik ben hier nu zo'n dertig jaar.'

'Ik heb niet altijd in L'inizio gewerkt. In het begin werkte ik

'Liefde kan per telefoon niet blijven bestaan, en zo ben ik in België terechtgekomen'

toch voor iets anders kiezen. Ik verkoop trouwens ook geen 'spaghetti' bolognese, de ragu-saus die ze in Bologna maken moet trouwens met tagliatelle of korte pasta geserveerd worden. Mijn ragu-saus staat een halve dag te pruttelen, waarna de smaken een paar dagen kunnen intrekken. Pas daarna verkoop ik ze met penne.'

'In België heb ik al verschillende versies van bolognese gezien, maar nooit gegeten: wortelen, paprika, ze doen er vanalles in. En als je dat laat proeven aan een kind, dan gaat die wennen aan de smaak.'

In welke regio in Italië bent u geboren?

'Ik ben geboren en opgegroeid in Napels in het zuiden van Italië. Napels staat bekend om de piz-

ook al in de horeca omdat het een goede manier is om de taal te leren: je hebt veel contact met mensen. Daarna heb ik ook andere jobs gehad. Zo heb ik bijvoorbeeld voor een Italiaans bedrijf gewerkt dat mozzarella maakt.'

L'inizio bestaat sinds 2005 en viert dit jaar zijn vijftiende verjaardag. Hoe bent u met de zaak gestart?

'De dingen gebeuren en dan moet je je kans grijpen. Carpe diem, weet je. Ik was mijn job destijds wat beu en begon rond te kijken. Mijn broer had op de plaats waar mijn zaak nu is een pizzeria in Leuven, en hij wilde een pand met zitplaatsen.'

'Hij heeft mij toen een aanbod gedaan en zo is

het gebeurd. Ik was vanaf het begin zeker dat ik geen zitplaatsen wilde. Door eerdere ervaringen in de horeca weet ik wat de problemen zijn met personeelsleden: die veranderen continu en dan kan je niet dezelfde kwaliteit garanderen. Ik sta altijd alleen in de keuken, en met de jaren veranderen mijn gerechten lichtjes om ze te verbeteren.'

Vanwaar de naam L'inizio, vertaald als 'het begin'?

'Je weet wat het betekent, dan heb je ineens alles gezegd! Het kan heel veel betekenissen hebben. Het is het begin van iets nieuws. Er is geen

enkele pastabar als de mijne in Leuven: ik maak gerechten op bestelling klaar, ik 'begin' te koken wanneer de klant bestelt. Welke naam had ik anders kunnen kiezen? Napoli? Of de naam van een andere stad in Italië? Nee dat vind ik veel te gewoon.'

'Echte mozzarella moet je rauw eten'

'Dat ongewone zet ik ook voort in mijn zaak, maar het enige wat ik wel verwacht is een goeie dag van de klanten die aan mijn venster komen. Ik heb het niet graag als ze niets terugzeggen. ik ben iemand die zegt wat hij denkt. als een klant dan begint te spreken doe ik alsof ik hen niet gehoord heb en wacht ik tot hun euro valt. sommige klanten excuseren zich, anderen worden een beetje ambetant. Dan lijkt het alsof zij geen respect hebben voor mijn werk. Als je iets rap rap moet hebben, ga dan naar een fastfoodketen.'

'Ik wilde geen keuken die verstopt was. Ik wilde contact met mijn klanten, een open keuken waar alles zichtbaar is, het is zoals je met de barman op café babbelt. Mensen praten over vanalles. Het toffe van mijn zaak is dat het zo gaat, maar nu met het coronavirus is dat helemaal anders: ik zie niemand passeren en ik heb een plastic scherm, al van begin maart, maar de veiligheid gaat natuurlijk boven alles.'

Wat vindt u van de Leuvense studenten?

'Ze maken me blij. Elk jaar is er een nieuwe generatie studenten. Tegenwoordig heb je veel meer studenten die kijken naar de prijs en minder naar wat ik in feite doe. Het lijkt soms alsof ze geen interesse tonen in waarmee ik bezig ben. Klanten vragen soms of ze iets kunnen proeven: maar ik kan toch geen 2 gram pasta maken en 3 milligram tomaat?'

'Van de vele mensen die in de Parijsstraat stoppen zijn er maar enkelen die bij mij bestellen. Bij mij heb je de kans om te stoppen en te kijken wat ik doe. Maar je moet weten dat mijn pasta's tien tot dertien euro kosten. In die prijzen zijn de producten, mijn werk, en de bijkomende dingen inbegrepen. Sommigen beseffen dat en willen ervoor betalen: ik maak alles vers voor jou klaar en dat proef je ook.'

'Het is nu een moeilijke periode natuurlijk. Ik heb concurrentie van andere restaurants die ook met take-away formule werken. Daarnaast is er nu helemaal geen passage in de Parijsstraat. Ik heb de contacten niet meer met de klanten, dat is heel jammer en demotiverend. De nieuwe klanten die ik heb gehad kan ik sinds maart op één hand tellen. Bovendien kan ik mijn prijzen niet verlagen omdat ik kwaliteit belangrijk vind en deftige producten wil kopen. Ik kan geen pasta van tien euro aan vijf euro verkopen.'

© Salvatore Cascella

Welk recept zou iedere student moeten kunnen maken?

'Een simpel recept, zoals mijn grootvader het me ooit vertelde: verse tomaten, olijfolie, ajuin en knoflook, een beetje laten sudderen in de pan met wat peper en zout en basilicum. Daarmee kan je alle mensen tevreden stellen, al is het een heel simpel gerecht.'

'Al mijn gerechten zijn eigenlijk simpel. Ik probeer altijd minstens drie of vier smaken te prikkelen: in puttanesca heb je zure kappertjes, bittere olijven zoute ansjovis en zoete kerstomaatjes, dat zijn vier smaken. maar je moet je niet met zevende of achtste zintuigen gaan bezighouden.'

Wie heeft u leren koken?

'In Italië moet je niet leren koken, iedereen rondom jou is bezig met voedsel. Mijn grootvader was chef-kok, en niet zomaar eentje, her en der werd hij gevraagd te gaan werken in restaurants en hotels. Mijn vader reisde met hem mee, en ik dus ook. Van kleins af aan was ik bij hen, zo leer je heel veel. Je proeft ingrediënten vanaf je klein bent en die smaken vergeet je niet. De basis, zo vroeg mogelijk lekkere dingen proeven en eten, heb ik zo meegekregen.'

In Italië heb je natuurlijk ook heerlijke ingrediënten.

'Alles is vers in Italië. Italië is een lang land en niet breed, maar wel breed genoeg. Je kan er buf-

felmozzarella eten in Napels, patisserie op Sicilië en een stukje vlees in Ligurië. Elk dorpje in Italië heeft zijn eigen topproduct. Al hebben ze tegenwoordig ook een goed, gevarieerd aanbod in België.'

Vindt u het belangrijk om uw kennis door te geven? Een van uw fans vroeg om een kookboek te maken. Zou u zo iets overwegen?

'Een kookboek is niets voor mij, ik schrijf niet zo graag, ik praat liever. Ik heb wel drie kinderen, en als ik kook, leren ze graag bij. Het is niet evident om de Italiaanse cultuur door te geven in België: Belgen combineren iets van hier en iets van daar. Maar toegegeven, dat is een heel mooi compromis.'

Praat u vaak over eten?

'Ja, dat is heel belangrijk. Mijn zus woont sinds enkele jaren ook in België. Als we elkaar spreken vragen we "wat heb je gedaan vandaag?" maar ook zeker "wat heb je gegeten of wat ga je nog maken?" Het is een goede gespreksstarter voor onze generatie.'

Wat is de beste manier om uw pasta te eten?

'In sommige cafés dicht bij mijn zaak mag je mijn pasta eten, rechtstreeks uit de koperen pan, zo is die het allerlekkerst. Uit de isomo beker eten is natuurlijk ook goed, die kan tegen de kou, en zo kan je je pasta overal mee naartoe nemen.' ☺

'Het studeren en ontspannen zijn wat in elkaar overgevoerd'

Resultaten uit een enquête van Teleblok geven aan dat het niet evident is om nu te studeren. Een verzameling getuigenissen geeft te kennen dat de meeste studenten dapper voort leren.

door [Mathilde Dams](#)

Iris*, eerstejaars Rechten, mist het om naast medestudenten te zitten in de aula: 'Wanneer ik mijn les alleen in mijn kamer bekijk, is het gevaarlijk om in andere tabbladen te gaan snuisteren. Soms gebeurt het voor ik er erg in heb.' Tijs, tweedejaars Economische Wetenschappen, herkent de afleiding: 'Soms zoek ik tijdens een college iets op en voor ik het weet zit ik dertig Wikipediapagina's verder.'

Ook andere studenten hebben last van concentratieproblemen. Eva, eerstejaarsstudent Toegepaste Taalkunde: 'Soms lijkt het alsof je de enige op de planeet bent die aan het studeren is. Je hoort soms wel iets van je medestudenten, maar je zit altijd alleen achter je scherm te puffen.' In de enquête van Teleblok geeft slechts 31% als antwoord 'helemaal akkoord' of 'akkoord' op de stelling Het lukt me voldoende te studeren per dag.

Jorgen zit in de derde bachelor Burgerlijk Ingenieur en heeft het sowieso al moeilijk om zich te concentreren: 'Ik heb ADD en het is het best voor mij om ruimtes gesplitst te houden. Ik ga normaal altijd naar de bib om te studeren. Nu is er geen duidelijke grens tussen waar ik studeer en waar ik pauze houd.' Ook de grens tussen wanneer wel en niet studeren is vervaagd: 'In de bib neemt iedereen op hetzelfde moment pauze, en anders kan je toch alleen op je gsm zitten.'

Ook Els, student Vergelijkende en Internationale Politiek, mist de bibliotheek: 'In de bib gaat het ook niet altijd goed, maar erna heb je ten min-

© Nina Tack

ste een leuke pauze en kan je je terug opladen. Nu schrijf ik thuis altijd alleen aan mijn thesis.'

De enquête van Teleblok meldt voorts dat 58% het gevoel heeft minder zinvol bezig te zijn dan anders. Dat is ook bij Els het geval: 'Het werk dat ik normaal op twee dagen doe, spreid ik nu over zes kortere dagen. Er is helemaal geen tijdsdruk, die mij normaal wel goed doet. Je hebt een schijnbaar eindeloze zee aan tijd.'

Geen examenrooster

Meer dan de helft van de deelnemers stelt studeren meer uit. Drie van de getuigende studenten vinden het ook moeilijk om zich voor te bereiden

'Nu is er helemaal geen tijdsdruk, die mij normaal wel goed doet'

[Els, student Vergelijkende en Internationale Politiek](#)

zonder examenrooster (*deze interviews werden afgenomen voor 30 april, red.*). 'Ik wacht echt op mijn examenrooster', zegt Eva. 'Wanneer ik weet hoeveel dagen er tussen mijn examens zitten kan ik een planning maken en dat zal me zeker rustiger maken.'

Iris vertelt dat ze in de paasvakantie aan één vak helemaal niet is toe geraakt: 'Ik hoop dat dat vak op een goede examendag valt.' Jorgens planning is in het water gevallen; hij had op basis van de eerdere planning al uitgerekend hoeveel dagen hij zou moeten studeren.

In de enquête gaat 45% (helemaal) niet akkoord met de stelling Ik kan voldoende structuur in mijn dag aanbrengen. Tijs heeft zich na twee weken quarantaine kunnen herpakken en heeft een haalbare planning gemaakt: 'Ik was wat – inhaalbare – achterstand aan het oplopen. Daarop heb ik mijn standaarden verlaagd: als ik alleen in de

Een nadeel dat Tijs ervaart aan de opgenomen filmpjes is dat ze niet ingaan op de actualiteit: 'Sommige van de weblectures zijn van vorig jaar of het jaar daarvoor zelfs.' Hij mist ook het contact met de professoren: 'Soms wil je bijvoorbeeld iets vragen, maar is het te onnozel om daarvoor een mailtje te sturen.'

Evenwicht

Ondanks alles kunnen sommige studenten dankzij de coronacrisis van meer vrije tijd genieten. Tijs: 'Ik heb nu de tijd om dikke kanjers van boeken boven te halen. Op dat vlak is het alsof

'Ik vind weblectures prima: je kan de snelheid aanpassen en terugspoelen als je iets gemist hebt'

[Jorgen, student Burgerlijk Ingenieur](#)

voormiddag werk, dan denk ik dat ik er wel geraak. Bovendien sta ik vroeg op en is er de eerste twee uur van mijn dag niemand die me stoort.'

Ook Els probeert de lat niet te hoog te leggen: 'Als ik goed gewerkt heb, dan kan ik altijd nog een extra taakje doen. Ik probeer niet te veel in te plannen zodat ik niet gedemotiveerd raak. Het lukt niet om hele dagen aan mijn thesis te werken.'

Voor kotstudenten die nu thuis zitten, brengt de verandering soms een inperking van vrijheid met zich mee: 'Op kot leef ik meer op mijn eigen ritme, ik eet pas nadat ik mijn taak heb afgewerkt. Nu valt het avondeten soms in het midden van het werken aan een taak', vertelt Iris.

Pluspunten online les

Er zijn ook voordelen verbonden aan online onderwijs, aldus Jorgen: 'Ik vind de weblectures prima: je kan de snelheid aanpassen en terugspoelen als je iets gemist hebt. Het is alleen jammer dat de docent niet kan zien wanneer 'de aula' niet helemaal mee is.' Ook Iris geeft de tip om versneld te kijken mee. Ze probeert zich zoveel mogelijk aan haar normale uurrooster te houden, 'maar sommige proffen nemen de lessen op op het moment van de les, daardoor krijgen wij de les pas later'.

het vakantie is.' Iris volgt wekelijks Zumba-lessen via een livestream, 'eigenlijk een van de weinige dingen die nog voor regelmaat zorgen'. Ook Tijs heeft net als vele Belgen de wandelkriebel te pakken: 'Ik ontdek allemaal nieuwe kleine straatjes op mijn wandelingen.'

Uit de enquête blijkt dat studenten nu vooral nood hebben aan gezelschap van hun medestudenten, meer dan bijvoorbeeld emotionele steun of advies. Alleen verloopt het sociaal contact niet altijd zoals gewild: 'Aan het begin van de lockdown had ik meer contact met mensen. Je merkt dat iedereen zich op den duur dood verveelt en dan heb je weinig meer te vertellen', merkt Jorgen. 'In een chatgesprek moet je dingen vaak drie keer herhalen en daar heb je ook niets aan. Ik ben heel graag bij andere mensen en dat mis ik echt: de uitstapjes naar andere steden, of het feesten.'

De grens bestaat veel minder tussen universiteit en alles daarbuiten. 'Het is allemaal een beetje in elkaar over gevloeid', stelt Iris. Eva treedt haar bij: 'Over het algemeen gaat het studeren wel goed, maar alles is plots heel relatief. Als ik vandaag niet aan een taak ben toegekomen, dan doe ik het later wel.' ☺

© Anne-Leen Declercq

door [Oriane Lecluyse](#)

Instagramaccount 'studiotropics'

Twee regisseurs, Junes en Florizoone, trekken rond in Antwerpen stad op zoek naar serenades. Violisten, trompettisten, koren, slam poets en operazangeressen dragen elk vanuit hun slaapkamerraam of vanop hun balkon een serenade voor.

Deze Nederlandse en Belgische artiesten verhalen in muziek wat een maand opsluiten met een mens doet. Het verlangen om je stem te laten weerklinken groeit enkel met de hulpeloosheid die wij dagelijks ervaren. Poëtische zangeres Pitou, krullenbol Frankie Fame, zwoele saxofonist Marcelo Moncada en Harpist Aurealma zijn enkele hoogtepunten.

Website coronagedicht.nl

De Nederlandse Dichter des Vaderlands en het poëziecentrum van Nederland starten een virtuele verzamelplaats voor poëzie. Opgesloten in de binnenkamer van onze gedachten, komen woorden soms tevoorschijn. Mocht dat bij jou het geval zijn, kan je hier jouw coronaschrijfsels een thuis bieden. En anders kan je ook gewoon eens lezen wat een pandemie met mensen doet.

Facebookpagina 'Gedichten voor een opgesloten stad'

Twee studenten kwamen op het idee een Facebookpagina te maken waar iedereen kunst kan delen met elkaar. Van zelfgeschreven liedjes en gedichten tot een Italiaanse pop-playlist, schilderijen van Hopper of vertalingen van Latijnse teksten, voor iedereen wat wils in deze stille tijden.

Online aanbod Bozar Brussels

Versillende musea maken delen van hun exposities virtueel publiek toegankelijk. Dit kan gaan van video's waarin een gids jou uitleg verschaft tot 360° room tours. Bozar biedt via haar online platfor-

men lezingen, theater, film, muziek en expo aan; onder andere een rondleiding door de Keith Heiring tentoonstelling. Genoeg om een quarantaine cultureel mee in te vullen, maar neem toch ook eens een kijkje op de sites van het Letterenhuis, het Fotomuseum, het Museum voor Schone Kunsten, het Museum aan de Stroom of het Red Star Line Museum.

Spotify-playlist 'Art & Music / Music & Art'

Het Gentse SMAK raadt de playlist van Hidde Van Schie over de relatie tussen visuele kunst en muziek aan. Luister naar de muziek waar verschillende artiesten naar luisterden toen ze hun meesterwerk creëerden, of omgekeerd, luister naar muziek ontstaan onder de invloed van een kunstmuze. Interessant om even tussendoor naar te luisteren!

Album 'Chansons sans paroles' – Wouter Vandenabeele

Strikt genomen valt dit album onder klassieke muziek: harp, viool, cello treden met elkaar in dialoog. Toch kruit er vaak een jazzy onderton of een tikje wereldmuziek in. Zo komen de accordeon, een vrouwelijke stem en Arabische klanken een voor een op bezoek. De meeste composities zijn genoemd naar een persoon die een karikatuurale persoonlijkheid belichamen. 'Chansons sans paroles' is een album om de ramen bij open te gooien en de hele straat in gedachten te doen verzinken.

Waarom poëzievertalers beter vandaag dan morgen ophouden met rijm te vertalen

Geen gedicht komt ongeschonden uit een vertaling. Vaak is het kiezen tussen rijm en muzikaliteit of oorspronkelijke betekenis. Een pleidooi voor de superioriteit van dat laatste.

door [Arthur Hendriks](#) en [Ana Van Liedekerke](#)

*Ik geef niet om rijm. Zelden
Ziet men twee gelijke bomen naast elkaar.*

- Alberto Caiero (Pessoa), vert. August Willemsen

Het vertalen van poëzie is nobel maar gevaarlijk: nog minder dan bij proza bestaat er een één-op-één relatie tussen de elementen van het origineel en de vertaling. Literair proza vertalen is moeilijk omdat je nooit dezelfde cadans en kleur kunt recreëren: hoe vertaal je de eindeloze zinnen van Proust, die de labyrinthische mogelijkheden van de Franse syntaxis dusdanig uitbuitte; hoe vertaal je het epische en bijbelse Engels van Faulkner, die daarbij nog eens het Zuiders jargon van zijn geboortestreek Mississippi door zijn proza goot?

Maar over het algemeen tast een vertaling, als die tenminste met enig vernuft gemaakt is, de essentie van het origineel niet aan, en kan die zelfs verrijkend werken. Zo zei Gabriel García Márquez dat de Engelse vertaling van *Honderd jaar eenzaamheid* van de hand van Gregory Rabassa, de grote hispanist van het Engelse taalgebied in de tweede helft van de twintigste eeuw (die ook Rayuela vertaalde), superieur was aan het origineel. Denk aan wat Barber van de Pol deed met de *Quijote*; of Hans van Pinxteren met het proza van Flaubert.

Muzikaliteit en soepelheid

Zo niet bij poëzie. Iedereen kent de dooddouner van bepaalde puristen dat poëzie onvertaalbaar is (het beroemde aforisme, mogelijk apocrief aan Robert Frost toegeschreven, luidt dat 'poetry is what gets lost in translation'). Achter zulk fatalisme wensen wij ons niet te scharen; poëzie is vertaalbaar, hoewel minder en op een andere manier dan proza, maar er stellen zich problemen die door sommige vertalers op twijfelachtige manier worden opgelost. Die problemen worden ge-

signaleerd door Jean Cocteau in *Opium*: dagboek van een ontwenning:

'Men kan een echte dichter niet vertalen, niet omdat zijn stijl muzikaal is, maar de gedachte brengt een soepelheid met zich mee en als de soepelheid verandert, verandert de gedachte'

Ook bij Cocteau klinkt een zeker fatalisme door: een verandering in de formele constitutie van het gedicht brengt een onherroepelijk inhoudelijk verlies met zich mee; er staat rechts iets fundamenteel anders dan links. Het gedicht betekent niet meer hetzelfde als het in een andere taal opnieuw gestalte krijgt. Dat lijkt overdreven, maar Cocteau voert twee interessante elementen aan: muzikaliteit en soepelheid.

Het is precies het streven van consciëntieuze vertalers om die muzikaliteit en soepelheid in de vertaling weer te geven dat hen in de problemen brengt, wanneer ze zich bijvoorbeeld door rijm dwang in filologische bochten moeten wringen om de regels in vertaling op vergelijkbare wijze als in de brontaal te laten rijmen. De vraag dringt zich op: wil de lezer het liefst het rijm van de brontekst in de vertaling weerspiegeld zien of wil hij een getrouwe weergave van wat er staat (waarbij het rijm zo nodig over het hoofd wordt gezien)?

Pessoa's troon van dromen en vermoedheid

Een voorbeeld van een vertaling waarbij rechts strikt genomen niet hetzelfde staat als links, omdat de vertaler zich vrijheden heeft veroorloofd met het oog op rijm:

*Toma-me, ó noite eterna, nos teus braços
E chama-me teu filho. Eu sou um rei
Que voluntariamente abandonei
O meu trono de sonhos e cansaços.*

'T IS NIET OMDAT HET RIJMT DAT HET KUNST IS.

© Anne-Leen Declercq

*Neem mij in uw armen, o eeuwige nacht,
En noem mij – koning die ik ben – uw zoon.
Vrijwillig deed ik afstand van mijn troon
Van dromen, die mij slechts vermoeidheid
bracht.*

- Abdicatie, Fernando Pessoa, vert. August Willemsen

Willemsen is een groot vertaler (hoed af voor zijn bloemlezing van Pessoa) en dit is een vernuftige vertaling van een mooi vers, waarbij het rijm op slimme wijze wordt gehandhaafd, – maar toch wringt deze weergave, deze modulering. Stricto sensu is het niet juist; en dat is waar het in de eerste en voornaamste plaats om zou moeten gaan. Pessoa heeft het over een 'troon van dromen en vermoedheden'. Dat is niet hetzelfde als een 'troon van dromen, die mij slechts vermoeidheid bracht'. In de brontekst ontbreekt die werkwoordelijke constructie en het woordje 'slechts' is afwezig.

Dit gaat om een enkel vers. Er zijn grotere voorbeelden: bij de vertalingen van *Faust* van Goethe en *De goddelijke komedie* van Dante wordt het vaste rijmschema ook gehandhaafd. Dat kan onoverkomelijk lijken, maar het is een dubieuze methode. Zin per zin wringt de vertaler zich in bochten om een origineel in de rijm dwanglandij van de nieuwe taal in te passen. Onvermijdelijk sluipen er instanties van vertalingen als de bovengenoemde in (en nog veel erger), waarbij zich te grote vrijheden worden veroorloofd vanwege de instandhouding van het rijm.

Links wordt over een 'grote man' gesproken en

de vertaler schrijft 'een grote, boze man'. Dat kan als een nooit in de werkelijkheid voorkomend verzonnen voorbeeld klinken, maar schrijver

een getrouwe vertaling verlies je een stuk van de muzikaliteit, maar je dwingt het gedicht niet in een anderstalig keurslijf dat het niet past.

Een getrouwe vertaling verliest een stuk muzikaliteit, maar je dwingt het gedicht niet in een keurslijf dat het niet past

dezes verzekert u dat u bij het doorbladeren van poëzievertalingen vaker wel dan niet op gelijkaardige gevallen zal stoten. Overigens speelt niet alleen rijm hierin een rol: andere wetmatigheden van de prosodie kunnen evengoed in acht zijn genomen wanneer de vertaler zich de rol van Adam aanmeet en de dingen zelf een naam geeft.

De vertaler als mediator

Dat gaat in tegen wat – ten minste ondergetekende – lezers van een vertaling verwachten. Een lezer die een beroep doet op een poëzievertaling wil dat deze hem vertelt wat er staat. Vertalingen moeten weergeven wat er staat in de brontekst, zo getrouw mogelijk. Dat geldt voor poëzie evengoed als voor proza. In *Translating Poetry* suggereert André Lefevere dat bij het vertalen van poëzie zeven verschillende strategieën bestaan: zo kan een vertaler ervoor kiezen vooral rijm en metrum te behouden, de klanken te reproduceren, letterlijk weer te geven wat er staat enzovoort. Elk kiezen is daarbij verliezen. Alleen is het verlies bij bepaalde strategieën problematischer dan bij andere. Bij

Coûte que coûte rijm willen behouden en daarmee afbreuk doen aan de betekenisinhoud is uit hoofde van getrouwheid trouweloos tegenover de brontekst. Vaak zal een vertaler zich beroepen op de eigen creativiteit om rijm in stand te houden, in plaats van zich strikt aan de creativiteit van de brontekst te houden. Op die momenten maakt de vertaler zich schuldig aan majesteitsschennis: hij voegt een betekenselement (wat dat ook moge zijn) toe aan de vertaling. Hij geeft zichzelf de rol van mede-schepper.

Dit is geen pleidooi voor slaafse onderdanigheid: precies de vertaler die het oorspronkelijke gedicht kan laten schijnen in een andere taal, verheft zijn ambt. Dat is het ambt van een mediator, een bemiddelende instantie die verzen uit een andere taal voor ons begrijpelijk maakt. Hij staat tussen ons en de dichter, niet ernaast.

Daarom wensen we de navolgende, op Wittgenstein variërende stelling tot een universeel vertaalgebod te verheffen: dat waarover links niet gesproken wordt, mag rechts niet vertaald worden (want het staat er niet).⁹

Geen Wwwater bij de wijn: Charlotte Adigéry

© Jorre Janssens

NAVRAAG

Achter de uitzinnige pruiken, muzikale alter ego's en klok van een stem schuilt er in Charlotte Adigéry allesbehalve een diva. Een goedlachse Gentse die heel wat te vertellen heeft, dát dan weer wel.

door [Remo Verdickt](#)

Adigéry trad voor het eerst in de spotlights toen ze met Soulwax meewerkte aan de soundtrack van Belgica. Inmiddels maakt ze al enkele jaren internationaal furore, zowel onder eigen naam als met de electropunk van Wwwater. Iggy Pop en Fever Ray zijn fan, en met single *Paténipat* schopte ze het tot de trailer van HBO-serie *The New Pope*.

Vorig jaar kroonde Knack Focus haar tot Persoon van het Jaar, inmiddels is ze druk bezig aan het debuutalbum onder eigen naam. In de video-clips van dat project verschijnt ze met de meest uiteenlopende pruiken, maar die zijn afwezig wanneer Veto haar op het scherm te zien krijgt. Door de lockdown zijn we gedwongen tot een gesprek via FaceTime. Toepasselijk, zo blijkt.

Op Screen, je laatste release met Wwwater, zong je: "I cannot live with myself any longer... I need a screen to keep me safe." Ervaar je dat nu nog meer in quarantaine?

Charlotte Adigéry: 'In het begin wel. Die drang om verbonden te zijn, bij ieder dood moment op mijn gsm te zitten, bracht echter een *cloudiness* in mijn dag. Ik zat in een vicieuze cirkel waarin ik voortdurend moest antwoorden op berichtjes van vreemden en opgeslorpt werd door mijn telefoon, maar tegelijk wel enorm waardeerde dat zij hun appreciatie met me wilden delen.'

'Vorige week heb ik op Instagram gepost dat ik niet meer op DM's zou reageren. Dat helpt enorm om mentale ruimte te bewaren. Ik voel me al veel beter. Ik besef nu ook dat mensen het helemaal niet zo erg vinden als je niet antwoordt, maar ik wou het wel eens hebben uitgesproken.'

'Wanneer mensen me na een optreden aanspreken heb ik hetzelfde schuldgevoel. Ik wil iedereen persoonlijk laten zien dat ik de aandacht enorm apprecieer, maar soms ben je als je alles op het podium gegeven hebt gewoon op. Omdat ik een kleinere artiest ben en zeer aanspreekbaar, onderschatten mensen dat misschien wel.'

Doet deze verplichte isolatie je dan ergens goed?

'Ja! (*lacht enthousiast*) Ik ben heel sociaal en leef op door mijn vrienden te zien, maar ik ben dan wel kieskeurig in de uitwisseling. Ik houd niet van small talk, ik vind het vree vermoeiend om gewoon een "Hey, ça va?" uit te wisselen. Meestal wordt er dan toch maar over mijn haar gepraat.

(*lacht*) Ik wil liever iets dieper gaan, maar daar is op grotere evenementen niet altijd gelegenheid toe. Natuurlijk mis ik mijn vrienden wel, maar nu kan ik bekomen en mijn sociaal orgaan even laten rusten.'

Het is iets dualistisch in je werk. Je zingt vaak over alleen te willen zijn maar tegelijkertijd heb je toch die drang op het podium te staan en interactie met een publiek te zoeken?

'Ja, absoluut. Ik geef je zo meteen wat geld voor deze therapieessie. (*lacht*)'

In eerdere interviews zei je dat het voor jou heel belangrijk was te leren jezelf te aanvaarden. Daarmee worstelen noemde je 'de mentale ziekte van deze generatie'. Hoe heb jij dat overwonnen?

'Op het podium. Daar gaat het zelfs niet over mij, maar over het verhaal dat we samen vertellen. Ik merkte dat ik dat met zo'n zelfzekerheid doe, dat alle concepten van wie ik denk te zijn, nog moet worden of niet genoeg ben, er wegvalen. En toch sta ik er nog steeds.'

'Ik houd niet van small talk, meestal wordt er dan toch maar over mijn haar gepraat'

'Als ik rondom mij kijk, denk ik dat het voor veel mensen een eindeloze reis is. Ikzelf ben onzeker. Dat lijkt voor millennials bijna een goede zaak te zijn, want dan ben je bescheiden. Terwijl dat iets helemaal anders is. Ik begrijp het wel maar vind het zo jammer. Als je dan die worsteling opmerkt bij jezelf en anderen, zet dat iets in gang.'

Je hebt het nu over de dagdagelijkse worstelingen. Die onzekerheid ervaar je niet professioneel?

'Nee, ik ben superzeker over wat ik te bieden heb op het vlak van muziek. Het enige waar ik bang voor ben zijn omstandigheden die buiten mijzelf staan. Bijvoorbeeld corona, of dat het gewoon niet de juiste mensen bereikt of onvolgende verspreid wordt. Maar zelfs daarin besef

ik: we zijn nu wel tot in de VS geraakt, we hebben er shows uitverkocht, onze muziek is gebruikt in The New Pope...'

'Zelfs al is het een kleine groep mensen wereldwijd, het is wel al internationaal en daarin hoeft ik me geen zorgen te maken. Al van kinds af aan dacht ik: ik ga iets doen in mijn leven waar ik echt wel trots op zal kunnen zijn.'

Toch heeft het even geduurd voor je met eigen projecten naar buiten kwam.

'Ik wist dan wel dat ik er iets mee zou doen, toch heb ik mezelf proberen in een hokje te duwen dat mij een haalbare realistische toekomst leek. Mijn mama had vroeger een leefloon en ik stond op mijn 18e onder studiecontract. Om te voorkomen dat zij geld verloor, moest ik afgestudeerd zijn binnen vier jaar. Dus deed ik een jaar Journalistiek en twee jaar Kleuteronderwijs, telkens omdat ik het "wel interessant" vond of kindjes "wel leuk zijn".'

'Maar dat was niet genoeg. Pas na die opleiding kleuteronderwijs besefte ik: wat loop ik de hele tijd te zoeken en me buitenstaander te voelen, waarom ga ik niet gewoon doen wat ik wil doen? Muziek, ik moet dat niet ontkennen of er bang voor zijn.'

'Stephen en David Dewaele (*duo achter Soulwax, red.*) waren de eerste twee muzikanten waarvoor ik heel veel respect had die zeiden dat ze zich echt geen zorgen maakten over mijn toekomst. Vooraleer we iets samen hadden gemaakt zelfs. Het enige wat ze vroegen was of ik voor het comfortabele Belgische circuit wou gaan – wat ook oké was – of internationaal. Ik dacht meteen: internationaal, dat was voor mij zelfs geen kwestie.'

Vanwaar die evidentie?

'Het is net omgekeerd: waarom willen zoveel muzikanten in hun landje blijven? Ik snap het als je in de landstalen muziek maakt. Maar als je muziek maakt die niet per se niche is, dan zie ik het als een comfortkwestie. We zijn echt verwend in België. Je kan makkelijk een band oprichten en als je goed bent het hele land door toeren, de CC's en zelfs groter.'

'We hebben echt een goed systeem, waarvoor ik heel dankbaar ben. Maar voor mij is muziek grenzeloos. Wat ik maak kan denk ik door een bepaald soort mensen overal in de wereld worden geapprecieerd. Ik wil niet respectloos doen tegenover de keuzes van andere bands, maar ikzelf zou hier gewoon op mijn honger blijven zitten.'

Heb je dan al gedacht om je uitvalbasis te verplaatsen van Gent naar het buitenland?

'Daar heb ik veel over nagedacht. Maar ik denk dat ik een paar jaar geleden Londen of Parijs romantiseerde. Ik zag dat als het Mekka, maar je moet er al twee jobs doen en samenhouden met drie andere huisgenoten waarmee het hopelijk klikt.'

'In België heb je dan wel een redelijke comfortpositie. Met het geld dat we hier voor ons huis met

tuin en muziekstudio betalen zou ik in Londen één kamertje kunnen huren. Ik heb het gehad met financieel te *strugglen*, dat heb ik jaren gedaan. Ik ben hier iets aan het opbouwen en wil dat niet meer opgeven. Ik vind het ook wel tof om in een land te wonen waar rond er op muzikaal vlak niet echt veel verwachtingen hangen.'

Hoe bedoel je?

'In het VK vinden ze een Belgische band niet echt sexy. Ze hebben hun eigen bands; waarom zouden ze in godsnaam een Belgische willen? Door het feit dat er geen verwachtingen zijn, is er ook minder druk. Dus doe je op het gemak je ding en kijk nu: we worden op de BBC gespeeld, in Seattle op KCRW. Soulwax heeft op internationaal

'Goede popmuziek is een universum waar enorm is over nagedacht, en tegelijk smaakt naar een vree goeie limonade'

NAVRAAG

© Jorre Janssens

niveau wel iets losgemaakt, maar toch wordt er nog altijd niet veel van België verwacht. Dat geeft vrijheid.'

Kijk je dan ook op naar de eigenzinnigheid van Soulwax qua tempo? Soms brengen ze vijf of zelfs twaalf jaar geen album uit, het moet echt op hun termen gebeuren.

'Dat vind ik superbelangrijk. Daar word ik bijna elke dag op getest. Ik vind het zeer moeilijk om nee te zeggen, maar ik voel dat ik naar mijn lijf moet luisteren. Je kan jouw kracht halen uit meer en meer nee te durven zeggen, want de focus op je eigen overtuiging en visie wordt zoveel scherper. Ik vind dat eigenzinnigheid de beste muziek, beste kunst zelfs maakt.'

'Als je te veel wordt beïnvloed door de meningen en visies van anderen, is het niet meer van jou. Ik geloof echt dat ieders verhaal, ook dat van Jantje Smit, interessant is. Het gaat gewoon over erin te geloven, dan gaan er echt wel mensen volgen of luisteren. Elk verhaal is toch anders, dus waarom zou je iemand imiteren of water bij je wijn doen voor de mening van een ander?'

Jouw verhaal is eigenlijk heel snel twee verhalen geworden. Na de EP van Wwwater ben je meteen een project onder eigen naam begonnen. Voelde je die nood om al je artistieke eieren tegelijk kwijt te kunnen?

'Ik heb altijd al gedacht dat er zoveel dingen zijn die ik wou doen, en dat ik ze allemaal wel zou doen. Ik hou van zoveel genres en vind het gewoon leuk om verhalen te vertellen, universums te creëren en te onderzoeken wat er daarbinnen allemaal kan.'

'Ik hou de twee projecten nu wel gescheiden en wissel de focus af. Alles tegelijk door elkaar doen ging op logistiek vlak niet meer. Ook op inspirationeel vlak is het gemakkelijker om je nu eens volledig onder te dompelen in het ene project en dan in het andere.'

'Ik denk dat het tonen en willen delen van kwetsbaarheid zeer belangrijk is voor mensen'

Je creëert zo verschillende persona. Je zong in 1618 "why should this non-act become an act?" Bedoel je dan dat je stilistische keuzes, zoals de vele pruiken, geen act zijn?

'Wat we onder Charlotte Adigéry vaak doen is situaties beschrijven: dingen die ons zijn overkomen in het belachelijke trekken of gewoon onze fantasie gebruiken. "O, een darkroom in Berchem, hoe zou dat eruit zien?" 1,618 was een reactie op hoe mannen zich soms permitteren het niet-dragen van een bh te interpreteren als een soort promiscue statement. Waarom noem jij iets wat ik net niet doe, geen bh dragen, een handeling?'

'Met *High Lights* verwijs ik wel naar die pruiken. Ik was bezig met mijzelf te omarmen in alles wat ik ben. Iemand had me erop gewezen dat ik constant van haar veranderde en geen vaste stijl – eigenlijk geen stijl zelfs – had. Daardoor durfde ik mezelf niet meer te uiten. Dat nummer was voor mij de bevrijding: "Ik hoef mij niet te verantwoorden voor hoe ik eruit zie, en als jij de blonde pruik mooier vindt dan de blauwe dan is dat maar zo. Dit is wie ik ben, bemoei je met je eigen lijf. Ik doe gewoon wat vanalles en dat is mijn stijl."

'Voor het debuutalbum gaan we wel een soort van coherentie creëren in stijl en in wie we zijn. Goede popmuziek is voor mij een universum waar enorm is over nagedacht, en tegelijk smaakt naar een vree goeie limonade. David Bowie gebruikte voor een nummer misschien muskaatnoot, kardemom en vanille, maar voor de persoon die het drinkt is het gewoon lekkere limonade.'

'Soms heb ik het gevoel dat er alleen nog maar brunchbars zijn in Gent'

Je vertelde over de afgelopen drukke periode. Vraag je je met deze verplichte stop nooit af of je dit heel je leven kan volhouden?

'Ja, ik word dit jaar 30, mijn vrienden krijgen allemaal kindjes. Een huiselijk leven wil ik ook wel, maar ik merk dat ik nog niet ben uit ben getoerd. Oké, we hebben al wat dingen gedaan en kilometers afgelegd, maar drie maanden in een tourbus zitten en helemaal kapot en vuil weer in je bunk gaan liggen stinken en niet weten waar je bent toch nog niet echt. Ik wil eerst nog meer landen zien en gewoon veel meer spelen.'

'Ik geniet nu ook echt wel van thuis zijn, dus ik ga er een balans in zoeken. Ik ben ook totaal niet zo seks, drugs and rock-'n-roll. In de VS zijn we, denk ik, één keer iets gaan drinken. Wij zijn echt het saaiste toervolk.'

Je hebt nochtans gezegd dat je vond dat Gent een beetje zijn edge aan het verliezen was.

'Het ding is: ik hou van rock-'n-roll en domme en zotte dingen doen. Ik noem dat altijd "op avontuur gaan", niet weten wat de nacht brengt. Op tour kan ik dat gewoonweg fysiek niet aan. Maar rock-'n-roll op een avond als je erna kan recupereren? Ja, de max!'

'Dat is inderdaad nu wat weg in Gent, vind ik. Als ik dan de verhalen hoor van de generatie van Steph en Dave, dat er overal superwijze cafés waren, waar mensen muziek maakten, goede muziek werd opgelegd... Nu heb ik soms het gevoel dat er alleen nog maar brunchbars zijn in Gent. (*lacht*)'

'Ik vermoed wel dat er na de lockdown een uitgelaten gevoel gaat heersen. Ik hoop op situaties zoals in de *roaring twenties*; iedereen hedonistisch,

verkleedfeestjes. Steph zei ook al dat het met 2ManyDJs niet normaal gaat zijn. Mensen gaan zich helemaal smijten, er moet zoveel uit.'

Dat hoeft niet enkel door feesten te zijn. In oktober postte je Yin Yang Self-Meditation, een indrukwekkende zeventien minuten durende video waarin je op meditatieve wijze je eigen angsten en frustraties deelde.

'Ik denk dat het tonen van die kwetsbaarheid en het willen delen zeer belangrijk is voor mensen. We zijn allemaal zo individualistisch, strevend naar geluk en het worden van de beste versie van onszelf. Ik wil de kloof dichten en mensen die een bescheiden stem hebben tonen dat het voor mij ook moeilijk is. Zodat ze niet vastzitten in de illusie: iedereen rond mij is zo goed bezig en die artiesten, wat een leven, en dan moet je mij hier zien als loser.'

Die meditatie kan in coronatijden alleen maar meer hulp bieden.

'Ik vind dat ze nog niet de impact heeft gehad die ze verdient. We zijn ook nog niet bekend genoeg dat mensen interesse hebben in mijn stream of consciousness. Dat is soms het dwaze. Je maakt iets, maar door het feit dat je niet bekend genoeg bent en mensen verwachten dat je popnummers uitbrengt, hebben ze niet het geduld om zoiets te bekijken.'

'Ik denk dat mocht Beyoncé zoiets doen – ik ben me voor de duidelijkheid niet aan het vergelijken met haar, maar ik wil even 'de content verplaatsen' – de mensen zouden flippen en zo dankbaar zouden zijn voor de rauwe, niet-gensceneerde kwetsbaarheid. Misschien moet ik dit niet zeggen, maar stel dat ons debuutalbum goed zou draaien, dan hoop ik dat ze op die video terug gaan komen en het wel ontdekken.'

Je vermeldde al je hobbelige studieparcours. Wat zou je de studenten die nu thuis zitten nog willen meegeven? Naast natuurlijk Yin Yang Self-Meditation te bekijken.

(*lacht*) 'En snel! Los van de lockdown zou ik gewoon zeggen: laat je niet doen door die druk van de maatschappij om jezelf te profileren op zo jonge leeftijd. Het is pas tegen je dertigste dat je begint te vermoeden wie je bent en wat je wilt doen. Je twintiger jaren zijn er om te exploreren.'

'Ik vind het jammer dat de maatschappij dat een beetje afneemt. Zo snel mogelijk op de arbeidsmarkt, een profiel, portfolio, cv opbouwen. Nee, ga maar op zoek, het gaat echt wel goed komen. En nu voor tijdens de lockdown: chill. Je studententijd is de beste periode in je leven om in lockdown te zitten.'³

SELS EN CO ENTHOUSIAST OVER NIEUW ONDERDEEL DECAANSVERKIEZINGEN

VEILIGHEIDSRaad STAPELT COMMUNICATIEVE BLUNDERS OP

EXPERTS VREZEN PLAATSGEBREK NU LIJKSTAPEL DE 8.000 NADERT

OOK INBREKERS PLEITEN VOOR EINDE LOCKDOWN

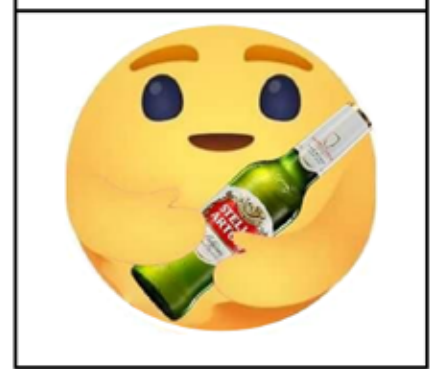
VERANTWOORDELIJKE POWERPOINT VEILIGHEIDSRaad BEKEND

(R)ookwaar
Als de lockdown is doorbroken doet bibi niet mee aan het gejoel want hoe dedju moet ik nu roken met een masker voor m'n smoel
Covidius

FACEBOOK VOERT NIEUWE CORONA-EMOJI IN

VERSOEPELING LOCKDOWN ZORGT VOOR GROEPSIMMUNITEIT-EXPERIMENT BIJ STUDENTEN

KOENRAAD DEBACKERE NU OOK KANDIDAAT VOOR AMERIKAANS PRESIDENTSCHAP

OH NEE, DEZE KU LEUVENSTUDENT IN ZUID-AFRIKA IS DE WEG KWIJT! HELP HEM SNEL TERUG NAAR ZIJN BUBBEL!

KAYLAN SARO

Nog niet uitgelezen? LEES VERDER OP VETO.BE

colofon

De crisis en de president: een kroniek

Ana Van Liedekerke
hoofdredacteur
ana@veto.be

Lien De Proost
redactiesecretaris
lien@veto.be

Tijs Keukeleire
redacteur onderwijs
tijs@veto.be

Daan Delespaul
redacteur sociaal
daan@veto.be

Pieter Jaspers
redacteur internationaal
pieter@veto.be

Mathilde Dams
redacteur student
mathilde@veto.be

Benno Debals
redacteur onderzoek
benno@veto.be

Mathieu Lonbois
redacteur cultuur
mathieu@veto.be

Arne Van Lautem
eindredacteur
arne@veto.be

Jan Costers
redacteur KU Leuven
jan@veto.be

Anne-Leen Declercq
redacteur beeld
anneleen@veto.be

eindredactie Arne 'mijn kandidatuur voor VLD-voorzitter indienen' Van Lautem, Emiel 'mijn staatsgreep concretiseren' Roothoof, Tijs Keukeleire, Daan Delespaul, Mathilde Dams, Marie Coppens, Ana 'LOKO DaBu' Van Liedekerke **vormgeving** Ana Van Liedekerke **cover** Anne-Leen Declercq **schrijvers** Ana Van Liedekerke, Tijs 'douchen' Keukeleire, Daan 'mijn moeder uitleggen dat veto zijn hoofdredacteur niet gaat betalen' Delespaul, Nele Thyvelen, Emiel Roothoof, Pieter 'koffiekoeken van bakkerij Gielis' Jaspers, Vincent Cuypers, Anne Desreveaux, Oriane Lecluyse, Mathilde Dams, Arthur 'Proust niet lezen' Hendrixx, Remo Verdickt, Maria-Laura Martens, Maria-Lore Dolmans, Sjereno 'Samson en Gert bellen om deze crisis te duiden' Corvers **fotografen** Ana Van Liedekerke, Jarre Janssens, Oriane Lecluyse, Benno 'mijn bachelorproject' Debals, Mathilde Dams **illustratoren** Anne-Leen 'mijn echte gevoelens omtrent deze crisis beamen & er gezond mee omgaan alsook de volledige allesheid ervan te vergeefs maar op zijn minst toch pogen te begrijpen' Declercq, Nina Tack, Catharina Hermans, Frank 'scheren' Claikens, Eva Maassen **KU Leuven** Sander Van den Broeck, Mathilde Dams, Frank Claikens, Arne Van Lautem, Jan 'colofonvraag stellen' Costers **strip** Kaylan Saro

Examenroosters binnen: zo ziet de examenperiode eruit

Eerste uitwisselingen geschrapt door coronacrisis

Veto is een uitgave van de Leuvense studenten-koepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO.

Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan voorlopig niet naar onze redactievergadering, elke donderdag om 19u in de Minderbroedersstraat 10 maar stuur een mailtje naar veto@veto.be en beantwoord de CORO(NA)FONVRAAG: Wat heb je deze lockdown (bewust/onbewust) al te vaak uitgesteld?

KU LEUVEN

KAMER EPC B

KAMER EPC A

Vind het kot dat bij je past op Kotwijs.be

Vind op **Kotwijs.be** het kot dat helemaal bij je past. Elk kot is voorzien van het **Kotlabel** waardoor je zeker bent van de **kwaliteit** en de **veiligheid** van je kot en de **betrouwbaarheid** van je verhuurder.

OOK VOOR STUDENTEN AAN

Campus
Lemmens
Leuven
LUCA
SCHOOL
OF
ARTS

